

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Terorismus z pohledu studentů vybraných středních
škol v Jihočeském kraji**

Autor práce: Karel Volman

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Karel Volman

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Terorismus z pohledu studentů vybraných středních škol v Jihočeském kraji

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Terrorism from the Point of View of Students of Selected Secondary Schools in the South Bohemian Region

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Duben 2022

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit úroveň informovanosti o terorismu ve vybraných středních školách v Jihočeském kraji. Vedlejším cílem je vymezení základních druhů terorismu.

Student: Karel Volman	26.04.22 datum	Volman podpis
Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.	26.4.2022 datum	SK podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	17.5.2022 datum	RS podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	1.6.2022 datum	MS podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	10.6.2022 datum	JD podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí(mu) bakalářské práce PhDr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VOLMAN, K. *Terorismus z pohledu studentů vybraných středních škol v Jihočeském kraji: Bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. Vedoucí bakalářské práce: plk. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: Terorismus, teroristické organizace, islám, bezpečnostní hrozby, teroristické metody

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, co obnáší pojem terorismus a jak jej vnímají studenti vybraných středních škol v Jihočeském kraji. Práce je rozdělena na teoretickou část, v níž se zabývám definicemi terorismu, teroristickými organizacemi a rovněž druhy, typy teroristických útoků a některými vybranými teroristickými organizacemi. Dále se teoretická část věnuje otázce předcházení a ochrany před teroristickými útoky.

Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na dotazníkové šetření a jeho výsledky, které bylo provedeno u respondentů vybraných středních škol v Jihočeském kraji. Dotazníkové šetření zjišťuje a dokládá informace, jak vnímají hrozbu terorismu a ohrožení své bezpečnosti studenti vybraných středních škol v Jihočeském kraji.

ABSTRACT

VOLMAN, K.: *Terrorism from the perspective of students of selected secondary schools in the South Bohemian region. Bachelor thesis.* České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2023. Supervisor: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: Terrorism, terrorist organizations, Islam, security threats, terrorist methods

The goal of my bachelor's thesis was to find out what the term terrorism entails and how students of selected secondary schools in the South Bohemian region perceive it. My work is divided into a theoretical part, in which I deal with definitions of terrorism, terrorist organizations, as well as types, types of terrorist attacks and some selected terrorist organizations. Furthermore, in the practical part, I address the issue of preventing and protecting against terrorist attacks. In the practical part of my bachelor's thesis, I focus on a questionnaire survey and its results, which was conducted among respondents of selected secondary schools in the South Bohemian Region. The questionnaire survey ascertains and documents information on how students of selected secondary schools in the South Bohemian region perceive the threat of terrorism and threats to their safety.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Význam slova terorismus.....	13
2.1 Historický vývoj terorismu.....	14
2.2 Typologie terorismu	15
2.3 Ultralevicový terorismus	16
2.4 Ultrapravicový terorismus	16
2.5 Náboženský terorismus	17
2.6 Enviromentální / ekologický terorismus	18
2.7 Single-issue terorismus.....	18
3 Teroristické metody	20
3.1 Klasické teroristické metody	20
3.1.1 Střelba, použití sečných a bodných zbraní, ubití.....	20
3.1.2 Výbuchy pum samy o sobě	21
3.1.3 Výbuchy iniciující další ničivou činnost.....	21
3.1.4 Únosy, braní rukojmí	22
3.2 Moderní teroristické metody	23
3.2.1 Jaderné technologie.....	24
3.2.2 Biologický terorismus	24
3.2.3 Chemické technologie.....	25
3.2.4 Kybernetický terorismus	26
4 Vybrané teroristické skupiny a jejich útoky.....	27
4.1 ETA – Baskicko a jeho svoboda	27
4.2 ASG - Abú Sajjáf	28
4.3 Talibán.....	29
4.4 Světlá stezka	30
4.5 Al-Káida	31

4.6	ISIS – Islámský stát	32
5	JAK SE BRÁNIT TERORISTICKÝM ÚTOKŮM.....	34
5.1	Ochrana teritoria.....	34
5.2	Ochrana informací	35
5.3	Ochrana důležitých objektů.....	35
5.4	Ochrana dopravních prostředků a komunikací.....	36
5.5	Ochrana osob	36
5.6	Ochrana klidu a pořádku	37
6	Česká republika a terorismus	39
6.1	Vzdělání a důležitost informovanosti o terorismu na středních školách v ČR.....	39
7	Praktická část - realizace výzkumného šetření.....	41
7.1	Výsledky dotazníkového šetření	43
7.1.1	Popis složení výzkumného souboru	43
8	Diskuze.....	56
	Závěr	59
	Seznam použitých zdrojů	60
	Seznam zkratk	63
	Seznam tabulek a grafů	64
	Seznam příloh.....	65
	Přílohy.....	66

Úvod

Po 11. září 2001 se psalo ve všech významných světových novinách, že svět již nebude takový jako předtím. Z jakého důvodu? Jak vnímat terorismus? Je to věc nová anebo se setkáváme se starým fenoménem? Řekl bych, že nové je vnímání tohoto jevu. V minulých letech se terorismus považoval za běžnou kriminalitu. V dnešní době víme, že se jedná o společensky mimořádně závažný jev. Tato změna nastala v roce 1989, tedy po rozpadu tzv. bipolárního uspořádání světa. V této době ustoupila do pozadí hrozba světové války a do popředí se dostávaly mezinárodní ozbrojené konflikty lokálního charakteru. Rovněž se zvýšila činnost teroristických a zločineckých organizací.

Ve 21. století je terorismus jedno z nejvíce probíraných témat. Slyšíme o něm z televize, čteme o něm v novinách, na internetu. Jedná se o celosvětový problém, který by měla celosvětová společnost řešit, protože byla dotčena teroristickými útoky více než čtvrtina světa. Mezi tyto země patří například USA, Velká Británie, Švédsko, Dánsko, Francie a další země, kde došlo těmito útoky ke zranění a rovněž úmrtí stovek nevinných lidí a dětí.

K rozvoji terorismu přispěla podle mého názoru globalizace, tzn. propojování lidí, myšlenek a zboží přes hranice států a kontinentů. Hranice ztratily na významu a chránit svou bezpečnost a zájmy je stále obtížnější. Globalizací se prohlubují sociální a ekonomické rozdíly mezi na jedné straně bohatým Severem a na straně druhé chudým Jihem, dále s sebou přináší nerovnoměrné užívání a čerpání přírodních zdrojů, nelegální migraci obyvatel, organizovaný zločin a v neposlední řadě nebezpečný jev – mezinárodní terorismus. Na globalizaci se mnohdy reaguje požadavky na návrat k tradicím nebo náboženským a etnickým kořenům, které jsou chápány jako obrana a alternativa vůči invazi hodnot z cizího zkorumpovaného světa. Nástroj pro uplatňování těchto požadavků bývá zastrasování lidí a násilí. Pro plánování a provádění svých záměrů mají teroristé nebývalé organizační možnosti jako jsou propustné hranice, levná letecká doprava nebo elektronická komunikace. Teroristé napadají a útočí na řadu citlivých bodů otevřených demokratických společností, jejich složitých provozních infrastruktur a informačních sítí. V dnešní době lidé tak mohou vnímat terorismus jako formu války, která má za úkol dosáhnout určitého cíle jakýmkoliv prostředky.

Jako nejznámější příklad teroristického útoku je 11. září 2001 v USA, kde se teroristé zmocnili 4 letadel s cestujícími. Dvě letadla byla namířena do dvou věží Světového obchodního centra v New Yorku, známé jako „Dvojčata“. Tímto nárazem

byla způsobena smrt všech pasažérů na palubě a blízké stavby byly poničeny zřícenými budovami. Třetí letadlo narazilo do sídla Ministerstva obrany – Pentagonu. Čtvrté letadlo mířilo do Washingtonu, D. C. a zřejmě mělo zasáhnout sídlo prezidenta USA – Bílý dům. Toto letadlo nedokonalo svůj záměr díky souboji mezi cestujícími a teroristy a zřítilo se v Pensylvánii. Toto počínání je chápáno jako útok, který je mířen na celý svět s úmyslem šokovat a zabít co nejvíce lidí.

Bakalářská práce se věnuje pojmům jako je terorismus, typologie terorismu, teroristické skupiny. Teoretická část se bude zabývat základními pojmy, které se týkají terorismu, jako jsou jeho projevy nebo typy. Rovněž bude práce zaměřena na hledisko bezpečnosti. Praktická část bude zaměřena na zjišťování, jak studenti vybraných středních škol vnímají terorismus a rizika s ním spojená. Výzkumné šetření je provedeno dotazníkovou metodou.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cíl bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit úroveň informovanosti o terorismu ve vybraných středních školách Jihočeského kraje. Vedlejším cílem bude vymezení základních druhů terorismu a také deskripce základních pojmů, které se týkají terorismu. V první řadě bude věnována pozornost slovu *terorismus*, jeho nejpřesnější definici a dále řadě faktů, které k tomuto tématu náleží. Práce bude dále zaměřena na historický vývoj terorismu a rovněž rozdělení terorismu – jeho typologii. Je nezbytné podotknout i popis teroristických metod od klasických až po ty moderní. V neposlední řadě bude důraz kladen na některé teroristické organizace, a to zejména na jejich vznik, fungování a jejich teroristickou činnost. Závěr teoretické části bakalářské práce se bude věnovat obraně před terorismem v České republice a systémem ochrany proti terorismu v naší republice. Pomocí dotazníků bude zkoumána informovanost studentů vybraných středních škol v Jihočeském kraji o pojmu terorismus, jejich uvědomění si tohoto celosvětového problému a jak vnímají hrozbu teroristických útoků v České republice a v zahraničí například na prázdninách, dovolené, případně při cestách za kulturními akcemi.

Metodika zpracování bakalářské práce

Vzhledem k danému tématu, kterému se bakalářská práce věnuje, bude práce pojednávat o terorismu jako takovém v teoretické části, k jejíž vypracování bude využito analýzy odborné literatury a dalších relevantních zdrojů (např. internetové zdroje) a následnou syntézou získaných informací do podoby souvislého textu.

Metoda analýzy je systematickým rozkladem prvků za účelem porozumění jejich vlastnostem a vztahům, zatímco metoda syntézy je procesem skládání prvků dohromady k vytvoření nového celku či systému.

Praktická část bude vypracována kvantitativním výzkumem pomocí dotazníkového šetření, jehož úkolem je statisticky zpracovat data od skupiny lidí, v tomto případě studentů středních škol. V rámci výzkumu bylo prostřednictvím e-mailu osloveno 100 respondentů. Dotazníkové šetření se bude skládat ze 14-ti otázek. Dotazník bude čistě dobrovolný a anonymní, aby nedošlo k porušení GDPR či dalších citlivých informací.

Kvantitativní data mají často numerický charakter a vnímají se jako data tvrdá. K nejčastějším výzkumným technikám patří hromadné dotazníkové šetření, případně

statistické šetření. Dotazníkové šetření je technika poskytující vysoce standardizovaná data. Toto šetření zároveň zachycuje lidské názory, mínění, postoje, domněnky, víry, znalosti, vzpomínky, popřípadě projekce budoucího jednání.¹

Otázky jsou mířeny především na informovanost studentů o tomto problému, ale taktéž o jejich vztahu k celé problematice. Dotazník bude studentům zaslán v elektronické podobě, kdy při sestavování dotazníku budou použity webové stránky Survio.com. Shromážděné odpovědi budou následně vyhodnoceny a vyobrazeny za pomoci grafů.

¹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014. Žurnalistika a komunikace. 544 s. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 51. a 158.

2 Význam slova terorismus

Nahánět strach, třást se, strašit, to všechno znamená slovo terorismus. Toto slovo pochází z latinského slova terror (strach, zděšení, hrůza). Cílem terorismu je tedy šířit a nahánět obavu, strach. Odborníci se shodují na tom, že jde o násilné zastrašování a tím pádem je násilí hlavní vlastností terorismu.²

O terorismu se mluví jako o pojmu akademickém, úředním, právním a obecným. Z tohoto důvodu se jedná o velice složitý pojem, který nemá žádnou přesnou definici.³ Dlouho předtím, než záměrné vojenské útoky na civilisty jako metoda ovlivňování politického chování států a jejich vůdců začalo být nazýváno terorismem, měla tato taktika celou řadu jiných názvů.⁴ Slovo terorismus se poprvé objevilo už v roce 1798 v dodatku ke Slovníku Francouzské akademie, avšak slovo tehdy ještě nemělo stejný smysl, v jakém ho užíváme dnes my.⁵

Jednou z nejčastějších definic pojmu terorismus zní: Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů. V roce 1980 byla v USA, zemi, jež se stává nejčastějším cílem teroristických aktivit, publikována definice terorismu, která se téměř okamžitě stala vodítkem pro posuzování a hodnocení teroristických činů: „Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“⁶

Pro Českou republiku je rozhodující definice, založená na skutkové podstatě trestného činu „teroristický útok“ uvedená v trestním zákoně. Terorismus tedy lze

² CORTE IBÁÑEZ, Luis de la, 2009. *Logika terorismu*. 1. vyd. Praha: Academica, 321 s. ISBN 978-80-200-1 s. 16

³ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 476 s. ISBN 80-903333-8-9. s.22

⁴ CARR, Caleb. *Dějiny terorismu: dějiny války proti civilistům: [od starověku po současnost]*. Praha: Práh, 2002. 183 s. ISBN 80-7252-063-6. s.19

⁵ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. 184 s. ISBN 80-85928-45-0. s. 9

⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=cHJuPTE%3d>

definovat jako použití násilí nebo hrozba násilím za účelem vyvolání pocitu strachu ve společnosti, s cílem dosažení určitých, zpravidla politicky motivovaných cílů.⁷

Od roku 1920 se mezinárodní společenství pokouší definovat a kriminalizovat „terorismus“ v mezinárodním právu. Terorismus by měl být definován a kriminalizován, protože vážně ohrožuje základní lidská práva, ohrožuje státní a regionální politiku, a může ohrozit mezinárodní mír a bezpečnost Země.⁸

2.1 Historický vývoj terorismu

Historický vývoj terorismu souvisí přímo s historií vedení válek a terorem, který byl páchaný na civilním obyvatelstvu, jenž se bojů neúčastnil. Vývoj terorismu by se dal rozdělit do tří základních fází. Společným znakem při zkoumání tohoto členění bylo „přesvědčování prostřednictvím strachu“.

- a) První etapa terorismu, tzv. prehistorická fáze: můžeme zařadit vraždy tyranů v antickém Řecku a Římě, akce židovských zélóťů v Palestině počátkem našeho letopočtu nebo akce islámských hašašínů v období křižáckých výprav.
- b) Druhá etapa terorismu: anarchistické, nacionalistické nebo nihilistické násilí konce 19. století. Patří sem i individuální terorismus, občas nazývaný „ruský“, který se projevoval snahou skupin nebo jednotlivců politickými atentáty změnit režim. Příkladem v letech 1881–1901 vražda ruského cara, francouzského i amerického prezidenta, španělského ministerského předsedu, rakouskou císařovnu a italského krále. Druhá etapa ukončuje atentát na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este roku 1914.
- c) Třetí etapa terorismu, tzv. studenoválečná fáze: terorismus po druhé světové válce (národněosvobozené boje a dekolonizace na Středním východě, v Jižní Americe a v Africe). Převažujícím motivem je úsilí o marxistickou orientaci.

⁷ POLICIE: Terorismus. Policie ČR [online]. 2010 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kopie-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

⁸ SAUL, Ben. *Defining terrorism in international law*. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 01-995-3547-7. s. 12

Toto členění se v současné době nepovažuje za úplné, jelikož neudává podrobnější historický náhled na důvody vzniku jednotlivých forem terorismu. V původním rozdělení byly hluboké odlišnosti v motivech, cílech nebo způsobech realizace teroristických útoků. Vznikla tak nová klasifikace jednotlivých etap vývoje terorismu.

- 1) Historická etapa – trvá do konce 17. století;
- 2) Nacionalistická etapa – od počátku 18. století do roku 1913;
- 3) Etapa válek – 1914 až 1945;
- 4) Etapa studené války – 1946 až 1989;
- 5) Etapa studeného míru – 1990 – dosud.⁹

2.2 Typologie terorismu

Podle motivace teroristů je možné vypracovat typologii terorismu. Terorismus můžeme rozdělit na domácí a mezinárodní terorismus. Pokud jde o útok na osobu jiného státu, případně se jedná o podporu teroristické organizace z jiné země, hovoříme o mezinárodním terorismu. Domácí terorismus se vyznačuje tím, že teroristická organizace jedná pouze na území státu, v němž působí.

Podle Ministerstva vnitra České republiky jsou kategorie terorismu:

- A) **Kriminální terorismus:** teroristické akce provedené primárně za účelem získání osobních materiálních výhod;
- B) **Patologický terorismus:** teroristické akce provedené primárně kvůli psychickému sebeuspokojení;
- C) **Politický, resp. ideologický terorismus:** akce provedené z kolektivních pohnutek bez hledání přímých materiálních výhod.

⁹ ŠEDIVÝ, Jiří, *Nové paradigma terorismu. Mezinárodní politika*. [Online]. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003, 40 s. [cit. 2023-01-15]. ISSN 0543-7962. s. 4-7. Dostupné z: <https://www.dokumenty-iir.cz/MP/MPArchive/2003/MP012003.pdf>

Politický terorismus lze dále rozdělit na:

- Ultralevicový terorismus
- Ultrapravicový terorismus
- Etnicko-teritoriální terorismus
- Náboženský terorismus
- Enviromentální terorismus
- „Single-issue“ terorismus.¹⁰

2.3 Ultralevicový terorismus

Souhrnné označení politických aktivit a ideologií, které směřují k vytvoření sociální rovnosti ve společnosti a odstranění všech forem sociální hierarchie. Patří sem *komunismus a anarchismus*. Tato hnutí mohou v krajních případech své zájmy řešit teroristickými činy.

Cílem současných komunistů je oslabit západní demokracii, zvyšovat podporu v těchto zemích a vytvořit tak násilnou změnu režimu s nastolením revolučního terorismu. Jsou začleněni v antiglobalizačním hnutí, jež se staví proti válce, a přitom využívá protiválečné nálady obyvatelstva pro dosažení svých politických cílů. Anarchismus je myšlení, které se snaží co nejdříve odstranit stát. Stát je nefunkční prvek, brání dalšímu rozvoji, lidé by měli být svobodní a co nejméně omezovaní.¹¹

2.4 Ultrapravicový terorismus

Je založen především na přesvědčení o vlastní rasové nebo národnosti nadřazenosti. Kromě nadřazenosti tvoří hnutí i xenofobie a rasismus. Vychází z italského fašismu a německého nacismu. Špatné ekonomické podmínky mohou hrát velkou roli, což v mnoha případech vede k nenávisti vůči migrantům a rasovým menšinám. Jedinci tohoto typu terorismu se vyznačují vyhocením základních pravicových hodnot, jako

¹⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

¹¹ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 476. ISBN 80-903333-8-9. s. 68.

národní uvědomění, tradice nebo autorita. K jejich aktivitám patří atentáty, únosy, sabotáže a akce proti muslimům, kdy podpalují mešity, napadají muslimské rodiny.

„Strany ultrapravice ve své strategii extrémní násilí příliš neprosazují. Pod obrazem této skutečnosti jsou o to aktivnější k prosazení myšlenek svého hnutí nenásilnými prostředky. Svoji činnost směřují k mládeži, stranické politice a propagandě filozofie svého proudu navenek. Terorismus je v ultrapravicovém vnímání typický spíše pro její významnou část – neonacisty. Neonacisté chtějí vytvořit totalitní systém. Totalitní systém a výkon jeho moci by byl aplikován prostřednictvím silných represivních postojů k občanům. Výkon státní moci s těmito znaky lze považovat za terorismus“.¹²

2.5 Náboženský terorismus

Za náboženský terorismus, resp. extremismus označujeme situaci, kdy si náboženská uskupení pokládají za cíl vytvoření teokracie. Ten má dva základní tvary, a to *fundamentalismus a sekty*. Fundamentalismus zneužívá výklady víry, jež považuje za dogma, k prosazení svých cílů. Sekty jsou skupiny lidí oddělené od hlavního náboženského proudu a které se na sektě stávají závislí.

Tyto dva tvary náboženského terorismu bývají základem k založení nových teroristických organizací. Ještě vyšší úrovní fanatismu se vyčleňuje jedna skupina – Hizballáh, jejíž základní filosofie spočívá v přesvědčení, že celý svět se musí podrobit Alláhově vůli. Proto je božskou vůlí trestat smrtí všechny provinilce proti Islámu – nezná lítost, překážky a soucit.¹³

Ačkoli nejvýznamnější roli v tomto směru zaujímá islám, pod teroristickými útoky v tomto směru jsou podepsány i pokusy sikhů o vybudování státu Paňdžáb. Patří sem také židovské útoky proti palestinským představitelům či zavraždění izraelského premiéra Jicchaka Rabina v roce 1995.

Do kategorie náboženského terorismu patří rovněž náboženská sekta Óm šinrikjó, která v roce 1995 provedla za použití nervového plynu sarin útok na tokijské metro, který

¹² MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 476. ISBN 80-903333-8-9. s. 131.

¹³ KROUPA, M. a M. ŘÍHA. *Ochrana obyvatelstva*. Praha: Armex Publishing s. r. o., 2006. 100 s. ISBN 80-86795-33-0. s. 82 a 83

usmrtil více než deset lidí a tisíce zranil. Tato sekta prosazovala vizi, že vražda může pomoci jak oběti, tak vrahovi ke spáse.¹⁴

2.6 Enviromentální / ekologický terorismus

Vyznačuje se bojem za životní prostředí a přírodu nebo jejich součásti (rostliny, zvířata). Počátky enviromentálního terorismu sahají do 70. let, kdy dochází k většímu zájmu o enviromentální problematiku. Ta se stává součástí nejrůznějších zákonů či politických úmluv.

Jedním typem tohoto terorismu je tzv. hlubinná ekologie, která se staví proti soudobé lidské civilizaci a snaží se jí vymýtit. V 21. století by mohl být tento terorismus při použití zbraní hromadného ničení vážnou hrozbou. Společnosti (vědci), kteří konají pokusy na zvířatech nebo škodí životnímu prostředí, bývají terčem tohoto typu terorismu.

„Ekologický terorismus na území českých zemí započal až po roce 1989. Ekologickou tematiku z extrémního hlediska u nás vede koncept „Matky země“, který nahlíží na muže jako na lovce a plenítele země, zatímco ženy vnímá jako ochránkyně země. Členky hnutí se však hrdě hlásí k myšlení feminismu. Punková subkultura využila ekologického tématu na svých protestních mítincích, a proto hlásí snahu osvobození zvířat z míst, kde mohou být týrána či zneužívána, kritizuje pokusy na zvířatech jako jsou myši či krysy, popř. smrt nebo ublížení na zdraví, ať už jde o člověka nebo zvíře.“¹⁵

2.7 Single-issue terorismus

Cílem single-issue terorismu je dosažení specifické politické změny v dané oblasti, nikoliv politického systému jako celku. Činnost single-issue teroristických skupin tedy sice směřuje na konkrétní vládu a snaží se ji donutit k zastavení určitých praktik, ale nikdy nemá vést k jejímu svržení.¹⁶

Pro příklad nám zde mohou posloužit násilné antipotrátové skupiny. Jedná se o nedemokratické prvky hnutí za změnu zákonů. Tyto skupiny protestují proti klinikám, na nichž se potraty provádějí. Demonstrují před klinikami, a dokonce provádějí blokády, aby

¹⁴ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. s. 345 ISBN 978-80-7419-038-4. s. 65. a 66.

¹⁵ BRZYBOHATÝ, Marian a kolektiv. *Terorismus a my*. Praha 4 : Computer Press, 2001. 216 s. ISBN 80-7226-584-9. s. 7.

¹⁶ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 476. ISBN 80-903333-8-9. s. 371 a 372

se nikdo nedostal ven ani dovnitř. Některé antipotravné skupiny se dokonce uchylují ke střelbě či bombovým útokům na kliniky a k vraždění zdravotnického personálu.

Jako další příklad si můžeme uvést militantní skupiny ochranářů přírody. Země především! Je nejmilitantnějším zástupcem těchto skupin v Americe a patří k nejhorším příkladům jednoúčelových teroristických organizací. Tato organizace zahájila svou činnost řadou teatrálních veřejných akcí. Nejprve neškodná kampaň posléze přerostla do regulérních průmyslových sabotáží. Sabotáže zahrnovaly žhárství, ničení komunikačních zařízení a pohazování ocelových bodců na silnicích.¹⁷

Teroristické aktivity v EU

- Separatistický terorismus (baskický, severoirský katolický a protestantský, korsický)
- Anarchistická teoretická hnutí (Španělsko, Řecko, Itálie)
- Ekoterorismus a zločiny na podporu práv zvířat
- Bioterorismus
- Kyberterorismus
- Levicový terorismus
- Pravicový terorismus

Mezinárodní terorismus

- Islámský extremistický terorismus
- Turecko-kurdské skupiny
- Íránské skupiny¹⁸

¹⁷ *Světový terorismus: encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 2001. s. 536 ISBN 80-7237-340-4. s. 196 a 197

¹⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

3 Teroristické metody

Teroristické metody můžeme rozdělit na „klasické“ teroristické metody a „moderní“ teroristické metody. Do klasických teroristických metod patří například střelba, použití sečných a bodných zbraní, ubití, výbuchy pum samy o sobě, výbuchy iniciující další ničivou činnost, únosy, braní rukojmí, různé formy násilí na turistech a další formy.

Mezi moderní teroristické metody můžeme zařadit užití zbraní hromadného ničení, kybernetický terorismus, jaderné technologie, biologické technologie, chemické technologie a zvukové zbraně.

3.1 Klasické teroristické metody

3.1.1 Střelba, použití sečných a bodných zbraní, ubití

Jedná se o akce namířené do davu anonymních osob, o akce zaměřené na konkrétní osoby, politiky, ekonomické špičky, umělce i novináře). Dále se jedná o akce zaměřené na konkrétní národy nebo jiné skupiny osob (např. Izraelce, Američany, vojáky, policisty, atd.). Lze sem zařadit i boje mezi Kurdy a Turky, které probíhají v řadě západoevropských zemí, při kterých jsou tyto země jen pasivním bojištěm. Zvláštní kapitolou cílů mohou být i oficiální zahraniční hosté.

Stejně tak se zde mohou uvést například vražedné atentáty. Za vražedný atentát se obvykle označuje vražda významné osoby, vykonána z politických důvodů. Obvykle se pečlivě plánuje a připravuje dlouho dopředu. V moderní historii známe mnoho slavných obětí atentátů: bratři Kennedyové, Martin Luther King, matka a syn Gándhíové v Indii a mnoho dalších.

Nezáleží na motivu a pozadí vraždy, protože pokud jsou oběť i vrah zapojeni do politiky, vždy lze vraždu označit za atentát. Stejná věc ale už není tak jednoznačná, když jde o součást širšího násilí, například války. Některé ideologické vraždy se odehrávají v obrovském měřítku, tak jako holocaust za druhé světové války nebo Pol Potovo vyvražďování obyvatelstva Kambodži.

Mnoho odborníků dává při označování tohoto chování přednost termínu genocida a pojem vražedná atentát vyhrazuje pro násilnou smrt specifického jednotlivce.¹⁹

3.1.2 Výbuchy pum samy o sobě

Cílem je samotné místo a ničivá síla je stanovena výhradně silou bomby, požáru nebo sesuvu budovy. Bývají namířené na náhodné budovy nebo na místa, kde se shromažďuje větší počet lidí, např. supermarkety, kluby, nemocnice, sportoviště apod.

Mezi jejich cíle patří často konkrétní instituce (státní úřady, soudní budovy, sídla politických stran, atd.); místa, která jsou vyhledávaná turisty; na místa, kde se pohybují konkrétní osoby (pumy v jejich vozech). Rovněž se jedná o ubytovny, restaurace, které navštěvují konkrétní národy nebo skupiny osob.

Teroristické skupiny sice často prohlašují, že útočí pouze na vojenské cíle, avšak jejich definice vojenského cíle je velmi široká. Patří k nim například i vojáci vykonávající pořádkovou službu, jakými byly například útoky na kasárna amerických a francouzských jednotek v Bejrútu roku 1983.²⁰

Dále jsou to výbuchy vyvolávající předvolební zmatek; výbuchy, které poškozují komunikační tepny (letišť, mosty, železnice, metro, vodovody; útoky na samotné dopravní prostředky, např. letadla, autobusy, vlaky. V tomto případě se nejedná o únos, ale cíl zničit. V neposlední řadě sem patří také sabotáže, které jsou zamířené na ekonomické provozy, např. založené požáry lesů, sabotáže na továrny, elektrárny.²¹

3.1.3 Výbuchy iniciující další ničivou činnost

Jedná se o útoky na chemické provozy, nebezpečí však představují i chladicí agregáty ledních stadionů, kde byl použit amoniak; dále útoky na jaderné provozy, např. jaderné elektrárny, výzkumné ústavy nebo se jedná dokonce o sílu jaderných zbraní, protože konvenční útok na jmenované cíle je mnohem snazší a levnější, než výroba či krádež atomové bomby.

¹⁹ *Světový terorismus: encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 2001. s. 536 ISBN 80-7237-340-4. s. 224

²⁰ *Světový terorismus: encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 2001. s. 536 ISBN 80-7237-340-4. s. 213

²¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=cHJuPTE%3d>

Patří sem také útoky na vodní rezervoáry, např. přehrady nebo protipovodňové hráze, což by vedlo k zaplavení velkých rozloh území.

Další možností jsou útoky na místa, kde se koncentrují vysoce hořlavé hmoty, které s sebou nesou znečištění životního prostředí. Nelze vyloučit ani výbuch, který má za následek utržení laviny, sesuvy půdy nebo kamení do údolí.²²

Do této skupiny můžeme zařadit i útoky na věznice a nápravná zařízení, kdy útěk vězňů může destabilizovat situaci v zemi.

3.1.4 Únosy, braní rukojmí

Tento typ teroristických útoků se zaměřuje na únosy anonymních nebo konkrétních významných osob a většinou je spojen s dalšími požadavky, např. propuštění jiných teroristů nebo výkupné. Únosy mohou být uskutečněny jak na zemi, na lodi i v letadle. Může se také jednat o obsazení celých budov a kladení požadavků.

Únosy letadel a lidí lze vnímat jako důležité prvky teroristické činnosti od počátku mezinárodního terorismu v 60. letech. Mezinárodní povaha těchto metod je silně spojena s celosvětovým rozvojem komunikací a technologií. Početnost únosů se ještě začala navyšovat poté, co některé státy začali terorismus sponzorovat.

Únosy a braní rukojmích nejsou novodobým vynálezem. Již v minulosti byly využívány k dosažení strategických nebo taktických cílů. Pro představu už v antických dobách Římští císařové drželi na svém dvoře jako rukojmí zástupce významných rodin podrobených kmenů, aby si zajistili jejich loajalitu.

Od 60. let minulého století si teroristé vylepšily metody únosů lodí a letadel a učinily si z nich spolehlivý způsob na získání finančních prostředků. Teroristé započali rozsáhlou kampaň únosů, jež jim měla dopomoci k dosažení mnoha strategických a taktických cílů. Tyto cíle zahrnovaly nejen nátlak na vlády za účelem politických ústupků a propuštění uvězněných teroristů, ale také zveřejnění jejich požadavků a vyplacení nemalých finančních částek.²³

²² MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=cHJuPTE%3d>

²³ *Světový terorismus: encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 2001. s. 536 ISBN 80-7237-340-4. s. 216

Různé formy násilí na turistech

Jedná se o útoky namířené na turisty mající poškodit země, kde je velkým přínosem cestovní ruch. Tyto akce je potřebné sledovat zejména s ohledem na bezpečnost občanů České republiky při provozování zahraniční turistiky.

Další

Mezi další formy klasických teroristických metod můžeme zařadit dopisní bomby, které používal např. americký atentátník Unabomber nebo rakouský Fuchs. Patří sem také útoky na umělecké památky například v galeriích, dále poškozování vozidel například cukrem v benzínových nádržích nebo pískem v mechanismu kol lokomotiv, dále šíření zmatku, vyvolávání chaosu šířením poplašné zprávy, při kterém následně dojde ke zranění nebo ušlapání lidí, a to bez užití jakékoli zbraně.

Specifickými cíli post-materialistického a enviromentálního teroru mohou být restaurace McDonald nebo KFC, dále lidé nosící kožichy, jatka, laboratoře, kde se provádějí pokusy na zvířatech a jiné. V neposlední řadě se může jednat také o zatloukání hřebíků do kmenu stromů, aby je nemohli vytěžit dřevorubci.

3.2 Moderní teroristické metody

Mezi moderní teroristické metody patří například použití zbraní hromadného ničení nebo kybernetický terorismus. Pronikavý rozvoj vědy a techniky, nové technologie i možnosti modelování na počítači vytváří podmínky pro urychlení výzkumu a vývoje. Předpoklady k tomu, aby mohly být zneužity výsledky vědeckých pokusů pro teroristické cíle, vznikají především na poli genového inženýrství, biologických a genových manipulací, tzv. klonování a rovněž v oblasti chemie a chemického průmyslu.

Kontrola používání a dopravy nebezpečných látek, včetně kontroly nebezpečných průmyslových odpadů je zcela samostatnou rozsáhlou problémovou oblastí. Zbraně hromadného ničení se tak mohou stát velice účinným prostředkem při vydírání např. státních činitelů nebo institucí, ale i různých skupin obyvatelstva, i když nedojde k jejich přímému použití.

Teroristé sázejí na vypěstovaný strach z použití zbraní a jsou přesvědčeni, že touto cestou donutí stát nebo jiného protivníka k přijetí svých požadavků. Klasické metody terorismu jsou více vidět než užití chemikálií, bakterií nebo počítačových virů. Přestože moderní metody terorismu zabijí více lidí nebo zničí více hodnot, zdá se, že teroristé

zůstanou u metod klasických, a to z toho důvodu, že mohou zasáhnout přesně určený cíl, jsou více hmatatelné, a navíc vyvolají okamžitě pozornost sdělovacích prostředků.

3.2.1 Jaderné technologie

Mezikontinentální střely, tzv. velké jaderné zbraně jsou technicky značným, nikoli však nepřekonatelným problémem. Ke zneužití atomových vědců, kteří jsou špatně materiálně zajištěni, by mohlo ze stran teroristů dojít. Na černém trhu lze zakoupit jaderný materiál, možné je také jeho získání loupeží z úložišť vyhořelých odpadů nebo z likvidačních provozů raket.

Možné jsou i krádeže munice, které obsahují ochuzený uran. Příkladem této teroristické metody je radioaktivní zamoření, které vznikne při útoku na nukleární provozy. Dalším typem by mohlo být umístění jaderných izotopů – cesium 137 nebo stroncium například do rozvodů pitné vody, aby tak mohlo dojít k zasažení velkého množství osob.²⁴

3.2.2 Biologický terorismus

Pod pojmem biologického terorismu si můžeme představit použití různých virů a mikrobů nebezpečných nemocí, které mají za úkol zasáhnout civilní obyvatelstvo. Bioterorismus je v podstatě provedení útoku za pomoci biologických zbraní.

Jedná se o úmyslné, politickými pohnutkami motivované zneužití nebo pohrůžka zneužití biologického prostředku s cílem usmrtit nebo vyvolat onemocnění lidí nebo zvířat, případně způsobit jiné hospodářské ztráty. Může mít souvislost vojenskou, politickou, náboženskou, nebo mít povahu prostého trestného činu.²⁵

Cílem útoku s použitím těchto zbraní nemusí být nutně pouze člověk, ale stejně tak i hospodářsky nebo vojensky významná zvířata a rostliny. Biologický terorismus mohou realizovat pouze finančně zaopatřené skupiny, které mají přístup ke vzdělání a k náročným technologiím, kterých je zapotřebí k práci s mikroby a toxiny.²⁶

²⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=cHJuPTE%3d>

²⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2023 [cit. 2023-06-11]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bioterorismus.aspx>

²⁶ DANĚŠ, Luděk. *Bioterorismus*. Praha: Karolinum, 2003, 100 s. ISBN 80-246-0693-3. s. 9 a 11

3.2.3 Chemické technologie

V případě chemického terorismu je třeba vzít v úvahu následující zdroje teroristického útoku – zneužití existujících chemických zbraní, vlastní výrobu bojových chemických látek, zneužití běžně průmyslově vyráběných toxických chemických látek a útoky na chemická a petrochemická zařízení.

Je potřeba brát na vědomí, že pro účely chemického terorismu je možné použití všech toxických chemických látek, které nejsou v žádném kontrolním režimu. Závažné nebezpečí představují konvenční teroristické útoky na petrochemická a chemická zařízení, na zásilky chemických látek, přepravovaných ve velkých množstvích po vodě, pozemních komunikacích a po železnici. Především tato forma teroristického útoku může být pro některé teroristické skupiny velice lákavá i s přihlédnutím ke způsobeným materiálními škodám.²⁷

Co se týká pravděpodobnosti použití biologických a chemických zbraní, je mnohem vyšší než použití jaderných zbraní, a to z následujících důvodů:

- dostupnost technologií těchto zbraní;
- relativně levná a jednoduchá výroba;
- jaderná výbušnina je neobyčejně drahá a velice obtížně dostupná;
- utajované technologie výroby jaderných zbraní;
- velmi rozdílná rychlost detekce: radioaktivní látky jsou zjistitelné okamžitě, otravné látky jsou zjistitelné od několika málo sekund do několika minut, u biologických látek zatím neuspokojivě vyřešená detekce;
- k výrobě jaderných zbraní se vyžadují speciální materiály;
- existence částečných morálních zábran;

²⁷ STŘEDA, Ladislav. CBRN terorismus – vážná hrozba 21. století. [online]. [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/cbrn-terorismus-vazna-hrozba-21-stoleti-d9o-na_analyzy.aspx?c=A050510_094008_na_analyzy_m02

- strach z manipulace s jaderným nebo biologickým materiálem ze strany teroristů;
- k výrobě biologické zbraně relativně malé množství biologické látky – fermentací značný rozsah produkce;
- efektivita použití biologických a chemických látek – práškovací letadla a vrtulníky.

Zvukové zbraně

Jedná se o nebezpečí, které plyne z aplikace zbraní založených na vysílání ultrazvukových a infrazvukových frekvencí – vln. Jsou nebezpečné tím, že lidem mohou způsobovat zdravotní komplikace jako bušení srdce, mají vliv na psychiku – lidé jsou apatičtí nebo naopak vyvolají panickou reakci. Jejich použitím by mohlo dojít ke smrti velkého počtu lidí.

3.2.4 Kybernetický terorismus

Útoky na počítačové sítě, respektive útoky provedené skrze počítačové sítě jsou pro technickou západní společnost velmi devastující. Představují hrozbu, která by se dala srovnat s účinky zbraní hromadného ničení. Západní svět na počítačové sítě spoléhá čím dál víc, stává se tak na počítačových sítích závislým a tím pádem se stává i zranitelným.

Přes počítačové sítě lze totiž zablokovat rozvody plynu, vody, elektřiny i ropy. Prostřednictvím počítačových sítí lze způsobit otevření přehrad a zatopení přilehlých oblastí. Tímto způsobem mohou být napadeny i další oblasti: letecká doprava, finanční operace, vládní komunikační systémy, a to i vojenské.

Na internetu se dají sehnat podrobné návody pro přípravu nebezpečných zbraní, na výrobu Molotovových koktejlů, střelné bavlny, dynamitu nebo nitroglycerinu a tritolu (TNT), dále výroba bomb, roznětek a další. Hovoříme tak o sekundárním nebezpečí internetu.²⁸

²⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=cHJuPTE%3d>

4 Vybrané teroristické skupiny a jejich útoky

V této části své bakalářské práce bych se rád věnoval některým teroristickým organizacím a jejich rozdělení. Jedná se o čtyři úrovně, které jsou posouzeny na základě prostorového rozsahu politicko-geografických regionů: lokální, regionální, národní, mezinárodní.²⁹

4.1 ETA – Baskicko a jeho svoboda

Jednalo se o lokální baskickou nacionalistickou a separatistickou organizaci, která chtěla prostřednictvím teroristických útoků a násilí vytvořit na hranici Francie a Španělska stát Baskicko, který měl být nezávislým socialistickým státem. Tato organizace byla založena ve španělském městě Bilbao roku 1959, čítala okolo 700 členů. Stoupenci této organizace prošli výcvikem v Libyi, Libanonu a Nikaragui. Organizace ETA se vyznačuje především použitím bombových útoků, atentátů na významné představitele státu a bohužel i útoky na civilní obyvatelstvo.

Logo organizace je tvořeno sekerou ovinutou hadem a nápisem „bietan jarrai“, v překladu „držet se obou“. Tyto symboly vyjadřují sílu (sekera) a tajnost – vytrvalost (had). 829 je počet obětí, které si vyžádaly atentáty této teroristické skupiny, následuje mnoho zraněných, kteří si následky zranění ponесou celý život. V roce 2014 byl ETOU oznámen konec ozbrojených bojů, rozpuštění všech struktur a roku 2017 byly předány francouzským úřadům polohy všech úkrytů se zbraněmi. Roku 2018 organizace zanikla na základě oznámení o rozpuštění.³⁰

Nejznámější útoky ETA:

- 1961 – bojový útok na vlak převážející veterány španělské armády, kteří bojovali v době občanské války na straně frankistů³¹
- 1973 – atentát na Luise Carrera Blancu (španělský admirál a předseda španělské vlády)

²⁹ BRZYBOHATÝ, Marian a kolektiv. *Terorismus a my*. Praha 4 : Computer Press, 2001. 216 s. ISBN 80-7226-584-9. s. 15

³⁰ Válka.cz: ESP – ETA: Teroristické skupiny [online]. 2009 [cit. 2023-05-23]. ISSN 1803-4306. Dostupné z: <https://www.valka.cz/ESP-ETA-t83102>

³¹ Přes 820 mrtvých, 59 let existence. Baskická separatistická organizace ETA ohlásila svůj konec | iRozhlas-spolehlivé zprávy. iRozhlas – spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 24.05.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/eta-baskicko-a-jeho-svoboda-rozpusteni_1805021607_pj

- 1996 – bombový útok na letišti v Reusu (35 zraněných civilistů)

4.2 ASG - Abú Sajjáf

Lokální islamistická teroristická skupina, která působí od roku 1991 na Filipínách. Název skupiny je odvozen z arabských slov ابو, abú („otec“) a sajjáf („šermíř“), tedy doslovně znamená „otec šermíře“ a známá může být i pod názvem al-Hakarat al-Islamíja. Čítá 500 – 1000 členů a téměř 2000 lidí ji podporuje. Její členové se snažili odpojit od křesťanských Filipín a chtěli založit na Filipínách islamistickou provincii. Nejčastěji používali teroristické útoky – bombové útoky, vraždy, vydírání, únosy. Útoky nebo jejich většina probíhají na ostrově Mindanao, jež je hustě obydlen muslimy.

Tato skupina je zároveň napojena na Bin Ládina, jehož manželka byla právě z Filipín. Dle údajů ruských tajných služeb byli bojovníci Abú Sajjáf spatřeni v táborech Al-Káidy v Afghánistánu. Když se tato skupina v roce 2000 dostala do bezvýchodné situace proti Filipínské armádě, zorganizoval Bin Ládin v arabském světě rychlou a velkorysou finanční pomoc, díky čemuž byla Abú Sajjáf posílena a mohla pokračovat v boji.³²

Logo skupiny je tvořeno islámským vyznáním víry: „není boha kromě Alláha a Mohamed je jeho prorok“. Druhou částí výroku je symbolika Mohamedovy pečeti, kterou údajně podepisoval dokumenty.³³

Nejznámější útoky ASG:

- 2001 – únos z turistického resortu na Palawanu: 3 Američané, 17 Filipínců
- 2004 – útok na trajekt, zemřelo 132 lidí
- 2016 – výbuch na tržišti ve městě Davao, 14 lidí zemřelo, 67 lidí zraněných

³² ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Přeložil Petr DVOŘÁČEK. V Praze: Ikar, 2003. 272 s. ISBN 80-249-0162-5. s.168

³³ Terorismus. Valka.cz | Homepage [online]. Copyright © ISSN 1803-4306 [cit. 24.05.2023]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/343-Terorismus>

- 2019 – bombový útok v chrámu na Filipínách (27 lidí zemřelo, 77 lidí zraněno)³⁴

4.3 Talibán

Jedná se o organizaci, která působí na regionální úrovni. Je to hnutí politicko-náboženského charakteru, které vzniklo roku 1994. U vzniku tohoto hnutí stálo méně známé hnutí v Kandaháru, jehož stoupenci byli především studenti. Kromě pašunských studentů zde působili z náboženských škol i jejich učitelé. Pákistán, aby neztratil vliv v Afghánistánu, začal toto hnutí podporovat.

V této zemi byla zavedena nejtvrďší verze islámského práva šaría (včetně poprav, utínání končetin, bičování nebo kamenování). Bylo zde zakázáno požívání alkoholu, sledování televize, dále se zákaz vztahoval na film a hudbu, sportovní utkání, šachy, počítače a konzumaci vepřového masa. Ženy nesměly bez doprovodu na ulici, nesměly pracovat a musely chodit zcela zahalené.

Dále bylo zakázáno zpodobňování lidí a zvířat. Z tohoto důvodu bylo zničeno několik historických památek, například obří sochy Buddha. Výrazně klesla produkce opia, a to z důvodu zákazu pěstování této plodiny.³⁵

Na Vlajce je uvedeno heslo „Není boha kromě Boha“ a „Mohamed je Posel Boží“. Hnutí Talibán čítalo v roce 2014 kolem 60 000 vojáků. Ve válce v Afganistánu podlehl mnoho tisíc obětí. Byli mezi nimi i tři čeští vojáci.

Nejznámější útoky Tálibánu:

- 2018 – odpálení sebevražedného atentátníka v Kábulu ve svatebním areálu Uranus – v den svátku narozenin muslimského proroka Mohameda (nejméně 50 mrtvých, 83 zraněných)³⁶

³⁴ Chrám na Filipínách otřásla exploze. Nejméně 27 mrtvých | TN.cz. Zprávy a události z domova i ze světa | TN.cz [online]. Copyright © [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/384923-chramem-na-filipinach-otrasla-exploze-nejmene-27-mrtvych>

³⁵ Tálibán - Novinky. [online]. Copyright © 2003 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/tag/taliban-38200>

³⁶ Atentátník se odpálil na ceremonii v Kábulu, nejméně 50 mrtvých | EuroZprávy.cz. Zprávy – Zpravodajství z domova i ze světa | EuroZprávy.cz - důvěryhodné a ověřené [online]. Copyright © 2009 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/amerika/240882-atentatnik-se-odpalil-na-ceremonii-v-kabulu-nejmene-50-mrtvych>

- 2018 – útok na vládní objekt v Kábulu (nejméně 43 mrtvých, 29 zraněných)³⁷
- 2018 – výbuch v mešitě ve východoafghánské provincii Chóst (nejméně 26 mrtvých, 50 zraněných)³⁸
- 2019 – exploze ve výcvikovém středisku v provincii Vardak (více než 100 mrtvých)³⁹

4.4 Světlá stezka

Tato organizace působí na národní úrovni v Peru, to znamená, že působí v oblasti celého státu a její snahou je například získání moci nad státem. Jejím velitelem je Abimael Guzmán. Jedná se o maoistickou organizaci spíše známou jako Komunistická strana Peru. Byla založena v roce 1970, ovšem teroristické aktivity začaly až v roce 1980. Abimael Guzmán chtěl, aby se zrušily všechny perské instituce, které by byly nahrazeny komunistickým režimem.

Organizace měla několik tisíc podporovatelů a v 90. letech to vypadalo, že nad státem brzy zvítězí. Došlo však ke zvolení Alberta Fujimoriho a poté k zatčení Abimaela Guzmána, který byl doživotně potrestán a tímto se začala Světlá stezka rozpadat.

Nejznámější útoky Světlé stezky:

- 80. – 90. léta – boje proti peruánské armádě a policii (okolo 70 000 mrtvých)
- 1992 – bombový útok v Limě (25 mrtvých)

³⁷ Masakr v Kábulu má 43 obětí. Bitva trvala osm hodin, islamisté drželi stovky rukojmí | EuroZpravy.cz. Zprávy – Zpravodajství z domova i ze světa | EuroZpravy.cz - důvěryhodné a ověřené [online]. Copyright © 2009 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/asie-a-australie/244080-masakr-v-kabulu-ma-43-obeti-bitva-trvala-osm-hodin-islamiste-drzeli-stovky-rukojmi>

³⁸ Krvavý útok na mešitu: V afghánském Chóstu zemřelo 26 lidí, desítky dalších zraněny | EuroZpravy.cz. Zprávy – Zpravodajství z domova i ze světa | EuroZpravy.cz - důvěryhodné a ověřené [online]. Copyright © 2009 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/blizky-vychod/241168-krvavy-utok-na-mesitu-v-afghanskem-chostu-zemrelo-26-lidi-desitky-dalsich-zraneny>

³⁹ Tálibán přepadl vojenskou základnu v Afghánistánu, přes 120 mrtvých | EuroZpravy.cz. Zprávy – Zpravodajství z domova i ze světa | EuroZpravy.cz - důvěryhodné a ověřené [online]. Copyright © 2009 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/asie-a-australie/246627-taliban-prepadl-vojenskou-zakladnu-v-afghanistanu-pres-120-mrtvych>

- 2009 – boj o deštné pralesy v Peru (52 mrtvých, 179 zraněných)⁴⁰

4.5 Al-Káida

„Sebevražední válečníci, kteří zaútočili 11. září 2001 na Washington a New York. Mají na svědomí víc, než jen to že zabili tisíce civilistů a zdemolovali Světové obchodní centrum. Zničili legendu o moci západu“⁴¹

Patří do skupiny mezinárodních organizací, které páchají teroristické akce po celém světě. Jedná se o nejznámější teroristickou organizaci a patří k těm největším. Je to militantní islámská skupina, jež byla založena roku 1988 v Pákistánu sloučením několika organizací. Výraz Al-Káida znamená „základnu džihádu“. Jejím zakladatelem byl zámožný podnikatel ve stavebnictví Usáma bin Ládín.

Úzce spolupracuje s Tálibánem, kterému dodává finanční, ale i vojenskou podporu. Tálibán zase propůjčuje své výcvikové tábory. Největšími nepřáteli jsou USA, Izrael a další západní země. Jejich nejznámější teroristický útok v roce 2001 na USA měl za následek, že byl Afganistán obsazen americkými vojáky a vojsky NATA. V roce 2005 byl v Pákistánu zastřelen americkými námořními silami zakladatel Usáma bin Ládín.

Vlajka Al-Káidy zobrazuje vyznání víry: „není boha kromě Alláha a Mohamed je jeho prorok“

Nejznámější útoky Al-Káidy:

- 11. září 2001 – letadlové útoky na newyorské mrakodrapy WTC a Pentagon, při kterých teroristé obsadili 4 dopravní letadla (okolo 3500 mrtvých, tisíce lidí zraněných)
- 2000 – sebevražedný pumový útok na americký torpédoborec (17 mrtvých amerických námořníků, 39 zraněných + 2 mrtví stoupenci Al-Káidy)

⁴⁰ Šílený maoista terorizoval Peru. Kdo byl Abimael Guzmán? - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/sileny-maoista-terorizoval-peru-kdo-byl-abimael-guzman/r~d49903fa152211eca824ac1f6b220ee8/>

⁴¹ GRAY, John. *Al Kajda a co to znamená být moderní*. Přeložila Milena TURNER. Praha: Mladá fronta, 2005. 134 s. ISBN 80-204-1270-0. s.9

- 1998 – útoky na americké ambasády v Tanzánii, Nairobi a Keni (více než 200 mrtvých, okolo 5000 zraněných)⁴²

4.6 ISIS – Islámský stát

Jedná se o nejznámější a nejrozšířenější radikální sunnitskou džihádistickou organizaci ve světě blízko Al-Káidě, čítá tisíce sympatizantů. Působila v Iráku a Levantě, od roku 2013 pak v Sýrii. Od roku 2014 operovala v Iráku a ovládla tam značnou část území. Cílem skupiny je obnovit chalífát na území, které bylo v historii pod muslimskou nadvládou. Do těchto území se zahrnují tři kontinenty – Evropa, Asie a Afrika.

Zapojením členů ISIS do občanské války v Sýrii v roce 2011 tak členové ISIS začali v severní Sýrii vyvíjet teroristickou činnost. Vzhledem k tomu, že se centrum organizace přesunulo do města Raqqa na Syrské území, začal v roce 2013 Islámský stát používat název Islámský stát v Iráku a Sýrii. Veškerá pozornost se začala ubírat do Sýrie a členové ISIS tak získali v Iráku velké zásoby ropy a v Sýrii potom území s ropnými nalezišti a významnými památkami.

Ropná naleziště v Iráku a Sýrii sloužila jako financování celé organizace. Než byl dobyt syrský Mosol, disponoval Islámský stát s 875 milióny dolarů. Po jeho dobytí si připsal na své konto dalších bezmála 1,5 miliardy dolarů. Tímto způsobem se za pár let stal Islámský stát nejbohatší a nejschopnější světovou teroristickou organizací. Území, která ovládá ISIS, jsou vystavována vyvražďování křesťanů, šítů a umírněných sunnitů.

Bylo by mylné se domnívat, že lidé žijící v těchto územích, jsou zde drženi násilím a pomocí teroru. Je to dáno tím, že část sunnitů je s vládou celkem spokojena, a to proto, že nevidí rozdíl mezi vládou ISIS a vládou Saddáma Husajna. Praktikuje se zde právo šaría, což je náboženské islámské právo a v překladu znamená „cesta“. Jedná se o určitý návod pro muslimy, jak žít správný život na základě pravidel pocházejících přímo od Boha. Vychází především ze svaté knihy, Koránu a sunny, což jsou písemnosti popisující život proroka Mohameda, jeho činy a zvyky. Šaría řídí také rodinné právo, především

⁴² Al-Káida - Novinky. [online]. Copyright © 2003 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/tag/al-kaida-880>

svatby.⁴³ Dále se zde praktikuje sunnitská víra a protože je rozdílná od šarií, dochází k vyvražďování nevěřících nebo sunnitů, kteří právo šaría porušují.

V Islámském státě došlo ke vzniku a rozvinutí funkční státní struktury. Byly zde vybírány daně, IS se staral o infrastrukturu, měl vlastní soudy, úřady, dopravní policii i náboženskou policii Hisba. Pokud křesťané platili tak zvanou džizju – „daň z hlavy“ vycházející z koránu, nemuseli konvertovat k islámu. Toto zřízení, zavedené Islámským státem, bylo ovšem zločinecké. Docházelo k vraždám zajatých vojáků a svých odpůrců. Tyto ohavné činy také natáčel a videa poté zveřejňoval.

Začala se proto formovat mezinárodní koalice, která vytlačovala Islámský stát z dobytých území a na jaře 2019 již IS žádné území neovládal. Co se týče potlačení Islámského státu, má největší zásluhy irácká armáda a kurdské milice, které se opíraly o logistickou podporu USA, Saudské Arábie nebo Turecka. Angažovalo se rovněž Rusko.

Nejznámější útoky ISIS:

- 2016 – bombové útoky na letišti Zaventem a v bruselském metru (34 mrtvých, 340 zraněných)
- 2015 – teroristické útoky v Paříži (130 mrtvých, 352 zraněných)
- 2005 – bombové útoky v centru Londýna (26 mrtvých, 700 zraněných)⁴⁴

⁴³ Co je islámské právo šaría? - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 25.05.2023]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/islamske-pravo-saria/r~3b5ffa40019a11ec94d2ac1f6b220ee8/>

⁴⁴ Islámský stát - Novinky. [online]. Copyright © 2003 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/tag/islamsky-stat-1435>

5 JAK SE BRÁNIT TERORISTICKÝM ÚTOKŮM

Vzhledem k tomu, že nikdy s přesností nelze určit, kdy a kde se s teroristickým útokem může osoba setkat, tak se v zásadě proti teroristickým útokům bránit nedá. Možností setkání je mnoho. Ať už se jedná o dovolenou, výlet spojený s prohlídkou nějaké významné památky, při cestě do zaměstnání zejména hromadnými prostředky, a nakonec i v kavárně nebo v klubu. Jak je však možné předcházet teroristickým útokům nebo se před nimi chránit?

Nároky na zajištění ochranných protiteroristických operací vyplývají ze situace a podmínek, v nichž se operace nachází. Je proto nutné jejich kvalitní a technické zajištění. V této souvislosti je potřeba zaměřit se na komunikační sítě, organizaci a řízení palby a dále na zpravodajskou činnost.⁴⁵

Bezpečnostní opatření jsou zpravidla zaměřena na ochranu teritoria, ochranu informací a dále na ochranu důležitých objektů, dopravních prostředků a komunikací, na ochranu osob, na ochranu veřejného klidu a pořádku, zejména při hromadných demonstracích a nepokojích.⁴⁶

5.1 Ochrana teritoria

Do ochrany teritoria patří například území města, obce, okresu nebo kraje, dále přírodní lokality, případně území celého státu. Cílem je ochránit všechny lidské, průmyslové a přírodní zdroje, včetně jejich infrastruktur, které se na daném území nacházejí. Kromě nepřetržité zpravodajské a analytické činnosti jsou prováděna opatření, které mají charakter rutinních policejních činností.

Jedná se například o hlídkovou činnost, používání rentgenů, detektorů, videotechniky, důslednou kontrolní činnost, zvyšování kvalifikace bezpečnostního i civilního personálu, kontrolu vozidel i osob, celní a pasovou kontrolu a další. Tato opatření se vykonávají téměř nepřetržitě, systematicky a cílevědomě s cílem co nejvíce ztížit teroristický útok. Pro teroristy znamenají zvýšené riziko odhalení a proto je odrazují.⁴⁷

⁴⁵ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7. s. 123

⁴⁶ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7. s. 131

⁴⁷ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7. s. 132

5.2 Ochrana informací

Jedná se o nejzákladnější prostředek jakékoliv ochranné činnosti nebo operace. Nemá smysl chránit všechny dosažitelné informace a ani to není z ekonomického a účelového hlediska možné. Systém ochrany vybraných chráněných informací je zabezpečován v několika rovinách:

- V legislativní oblasti, například zákonné normy nebo interní předpisy,
- V personální oblasti, například výběr lidí, jejich vzdělání, a podobně,
- V režimové oblasti, například stanovení pravidel a postupů při zacházení s informacemi,

V oblasti technického zabezpečení, například hardwarová a softwarová opatření, speciální technické vybavení.⁴⁸

5.3 Ochrana důležitých objektů

Je jednou ze základních policejních činností. Vychází z určité filozofie a je organizována podle průběžně aktualizovaného plánu. Vypracovává se pro každý objekt zvlášť na základě potřebných podmínek. Obranu objektu můžeme rozdělit do 4 skupin:

1. Mechanické prostředky – mříže, zámky, ploty, nerozbitná skla a jiné,
2. Technické prostředky – detektory, komunikační prostředky, kamery, rentgeny a jiné,
3. Fyzická ochrana – bezpečnostní personál,
4. Režimová opatření – identifikace osob, přístupové zóny, kontrola osob a zavazadel a jiné.

Obrana důležitých objektů bývá organizována ve třech okruzích:

1. Vnější okruh – bývá vyznačena výstražnými nápisy a jejím smyslem je varovat před náhodným vstupem do střeženého pásma,
2. Střední okruh – je skrytě monitorován různými technickými prostředky a senzory a jeho úkolem je zjištění narušitelů a včasné varování ostrahy, je tvořen různými

⁴⁸ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7. s. 133

mechanickými zábranami – plotem, jehož mechanická funkce je posílena technickými prostředky. Střední okruh je rozdělen do několika zón, v nichž operuje fyzická ochrana, jejíž členové jsou vybaveni zbraněmi,

3. Vnitřní okruh - je vymezen obvodem střeženého objektu – jsou zde kombinovány prostředky ze všech uvedených skupin

5.4 Ochrana dopravních prostředků a komunikací

Dopravní komunikace a dopravní prostředky bývají často terčem teroristických útoků. Z minulosti jsou patrné útoky na letadla, motorová vozidla, lodě i vlaky. V letecké dopravě je kladen vysoký důraz na speciální režimová opatření a technické prostředky. Na poli mezinárodní letecké dopravy platí ANNEX 17, což je úmluva o mezinárodním civilním letectví. Kapitoly v ní uvedené jsou věnované preventivním bezpečnostním opatřením a vedení akcí proti nezákonnému narušení dopravy.

Ochrana motorových vozidel je nejvíce spojena s ochranou osob nebo cenných nákladů. Technika ochrany se tak soustřeďuje například na zvládnutí rychlé jízdy, ovládání vozidla, únik z léček, volbu tras, techniku pozorování a další. Je velmi náročná na lidské, ale i materiální zdroje.

Komunikační sítě nelze zabezpečit z důvodu obrovského rozsahu úplně. V případě vysoké hrozby teroristického útoku jsou organizovány speciální bezpečnostní akce. Jejich cílem kromě zvýšení bezpečnosti je vytlačení případně dopadení potencionálních či skutečných pachatelů.

V takovýchto případech se do akce zapojují i speciální bezpečnostní útvary a dopravním uzlům je věnována zvýšená pozornost. Pokud je riziko teroristických útoků nízké, řeší tento úkol pořádková, železniční, dopravní, případně kriminální policie v rámci svých běžných činností.⁴⁹

5.5 Ochrana osob

Teroristickým útokem jsou nejvíce ohroženi například členové vlády, diplomaté, vysocí úředníci, podnikatelé nebo finančníci, to znamená osoby, které mají ve společnosti významné postavení. Jsou tak předmětem zvýšeného obecného zájmu.

⁴⁹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7. s. 134

Teroristický útok na tyto osoby má za úkol vyvolat zájem sdělovacích prostředků a psychózu strachu. Jejich ochrana vyžaduje nadstandardní bezpečnostní opatření, jež zajistí osobní bezpečnost, zdraví a dále zabrání jejich obtěžování případně zostuzení.

Ochrana takovéto osoby je organizována na různých úrovních. Na jejím zajištění pracují celé profesionální týmy, které disponují špičkovou technikou, mají stálý přísun aktuálních informací a pro tuto práci jsou fyzicky, psychicky i takticky dobře vybaveni.⁵⁰

5.6 Ochrana klidu a pořádku

Pro teroristické organizace není přijatelným stavem stabilní společnost s jasně vymezenými vztahy, které mají pevný a objektivní právní řád. Usilují naopak o destabilizaci společnosti například vyvoláváním hromadných nepokojů, tak zvaného masového narušení veřejného pořádku.

Osoby v teroristických organizacích spojuje shodné psychické vyladění, což vede ke zrušení psychických zábran, shodnému situačnímu chování, které se přibližuje k primitivním formám jednání. Skupinu těchto osob označujeme jako dav. Členové davu používají verbální i neverbální komunikaci, která není založena na racionálních argumentech, ale na emocích a sugesci.

Dav rozdělujeme na tři kategorie:

1. vůdci
2. účastníci
3. diváci

Dav se může chovat ukázněně a ohleduplně, ale také může napadnout vládní úřad, diplomatickou misi, může zablokovat dopravu nebo ušlapat stovky lidí. Znalosti o davu studují kromě psychologů a sociologů jak policisté, tak teroristé, jelikož znalosti se dají využít i zneužít. Pro zachování veřejného pořádku můžeme brát jako potencionálně nebezpečný každý dav. Kontrolu davu a zvládání incidentů, které u shromáždění většího počtu lidí mohou nastat, řeší krizové plány.

Krizové plány jsou sladěny s veřejnými organizacemi a úřady, které mohou být při řešení krizových situací nápomocné. Vzhledem k tomu, že k náhodným

⁵⁰ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7 s. 135

shromážděním dochází jen výjimečně, se vznikem nějaké neobvyklé davové aktivity můžeme počítat na základě řady informací a náznaků, například oficiálně oznámené plány schůzí nebo demonstrací. Z hlediska bezpečnosti je vždy výhodnější využít přesvědčování před použitím síly. Pokud dojde k vyprovokování nepřátelské akce a je nutné vyklizení prostoru, je třeba ho provést v přátelském duchu, ale rozhodně. V takovémto případě o použití síly rozhoduje odpovědný velitel nebo krizový štáb.

V případě použití síly je nutné, aby byla použita v souladu se zákonem, bylo přitom respektováno shromažďovací právo občanů a nedošlo k ohrožení životů a majetku. Jednání bezpečnostních sil musí být podloženo kvalifikační analýzou daných podmínek a situace, přičemž je třeba počítat s možností, že chování davu se může vymknout kontrole a proto je nutné k možnému nasazení disponovat záložními silami.⁵¹

⁵¹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7. s. 136 a 137

6 Česká republika a terorismus

V České republice se boji proti terorismu věnuje Ministerstvo vnitra, Policie České republiky a Bezpečnostní informační služby. Dále je možná, v případě potřeby, spolupráce s Ministerstvem obrany České republiky, Ministerstvem zdravotnictví České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky. Postup státních orgánů při zahraničně politické reakci na krizové situace koordinuje Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Jedná se o krizové situace mimo naše území, které se však dotýkají zájmů České republiky.⁵²

S přihlédnutím ke strategické poloze České republiky mezi východem a západem Evropy a vzhledem k prohlubující se spolupráci teroristických organizací je pro Českou republiku nutné, aby byly v souladu právní normy se změny Evropské unie a dále je nezbytná angažovanost v mezinárodní spolupráci v boji proti terorismu.⁵³

6.1 Vzdělání a důležitost informovanosti o terorismu na středních školách v ČR

Nauka a povědomí o terorismu na středních školách v České republice, konkrétně v Jihočeském kraji má důležitou úlohu při budování odolnosti a schopnosti mladých lidí účinně reagovat na současné bezpečnostní výzvy. Poskytování objektivních informací o terorismu studentům umožňuje vyvinout vlastní kritický úsudek, posílit jejich odolnost vůči radikalizačním tendencím a dospět k informovaným rozhodnutím týkajícím se jejich postojů a chování.

Výuka o fenoménech teroru, terorismu a dalších extrémistických myšlenkách je zahrnuta do Rámcových vzdělávacích programů⁵⁴ pro střední školy s povinnou státní maturitní zkouškou (kategorie M) i pro střední odborné učiliště, které umožňují získání výučního listu (kategorie H). Tato informovanost taktéž přispívá k formování bezpečné a odolné společnosti, která je schopna čelit výzvám současného světa a v neposlední řadě také přispívá k prevenci radikalizace a extremismu.

⁵² MIKA, Otakar J. a Milan ŘÍHA. *Ochrana obyvatelstva před následky použití zbraní hromadného ničení*. Praha: Námořní akademie České republiky, 2011, 148 s. ISBN 978-80-87103-31-9. s. 38

⁵³ Kroupa, Miroslav a Milan Říha. *Integrovaný záchranný systém*. Praha: Armex Publishing, 2005, s. 111. ISBN 80-867-9514-4. s.7

⁵⁴ Edu.cz: Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání. [Online] 2022 [cit. 14.06.2023] Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/>.

Žáci středních škol by dle kurikulární reformy z roku 2010 měli být schopní na příkladech z dění v ČR a jejich obrazu v médiích uvést projevy, které je možné nazvat politickým radikalismem nebo extremismem a terorismem⁵⁵, tudíž by měli mít i obecné vědomí o těchto tématech v globálním měřítku.

Rámcové vzdělávací programy

Jednotlivé školy vytvářejí své vlastní školní vzdělávací programy na základě rámcových vzdělávacích programů a pravidel stanovených v těchto programech. Tyto školní vzdělávací programy musí být v souladu s příslušným rámcovým vzdělávacím programem.⁵⁶

⁵⁵ Bezchlebová, Maria, *Specifika středního odborného vzdělávání v kurikulární reformě* Národní ústav odborného vzdělávání [Online] 2010 [cit. 14.06.2023] Dostupné z: [NHSpecifikastrednihoodbornehovzdelavaniukurikularnireforme](#) s. 31-37

⁵⁶ Edu.cz: Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání. [Online] 2022 [cit. 14.06.2023] Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

7 Praktická část - realizace výzkumného šetření

Úvod praktické části této bakalářské práce se věnuje cíli, který byl pro tento výzkum stanoven. Součástí tohoto úvodu jsou také výzkumné otázky, které byly definovány pro realizaci výzkumného šetření, a jejichž splnění je spojeno s dosažením stanoveného cíle. V této části je rozebrána metodika práce, která byla pro dosažení těchto cílů použita.

Popisuje se proces sběru dat, výběr respondentů a nakládání s daty, což poskytuje přehled o výzkumném procesu a metodách, které byly využity k získání a analýze informací.

Závěr praktické části je věnován interpretaci a hodnocení výsledků, které byly získány prostřednictvím výzkumného šetření. Tento proces umožňuje porozumět významu výsledků výzkumu v kontextu stanovených cílů a výzkumných otázek.

Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je získat ucelený obraz o povědomí středoškolských studentů, úrovni jejich informovanosti a také jejich přístupu k vzdělávání o této problematice. Tento hlavní cíl je konkretizován prostřednictvím následujících vedlejších výzkumných cílů.

Prvním vedlejším výzkumným cílem je zjistit, jaká je informovanost a zájem studentů k této problematice.

Druhým vedlejším výzkumným cílem je zjistit obecné znalosti studentů o teroristických skupinách.

Třetím vedlejším výzkumným cílem je zjistit, jaký je přístup studentů k tomu, jakým způsobem je problematika terorismu řešena na jejich školách.

Metodika

V praktické části bude využita metoda kvantitativního výzkumu, která bude realizována pomocí dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření je metoda sběru dat, která se používá ve výzkumu a průzkumu veřejného mínění. Spočívá v distribuci otázek v písemné či elektronické formě respondentům, kteří na ně odpovídají. Tato metoda umožňuje získat kvantitativní data o názorech, postojích nebo také chování respondentů.

Metodika sběru dat

Pro kvantitativní strategii výzkumu bylo použito dotazníkového šetření, které zahrnovalo 15 otázek. Tyto otázky byly zaměřeny na středoškolské studenty v Jihočeském kraji a byly formulovány jednoznačně a stručně. Cílem otázek bylo zjistit, zda respondenti mají povědomí o terorismu jako takovém, o jejich přístupu k terorismu a v neposlední řadě, jakým způsobem jejich střední škola pracuje s tímto fenoménem. Dotazník také zjišťoval, zda by měla být problematika více probírána ve středoškolském prostředí.

Výzkumný soubor

Výzkumný soubor je tvořen respondenty ze středoškolských zařízení v Jihočeském kraji. V rámci výzkumu autor prostřednictvím e-mailu a pomocí sociálních sítí oslovil celkem 139 respondentů z nichž úspěšně nasbíral 100 vyplněných dotazníků převážně ze středních škol s povinnou maturitní zkouškou, ale stejně tak mají ve výzkumu zastoupení i střední odborná učiliště a víceletá gymnázia.

Etika výzkumu

Výzkum byl proveden elektronicky a před vyplněním samotného dotazníku byli respondenti informováni, že jejich účast je zcela anonymní a jejich osobní údaje budou chráněny. Otázky v dotazníku byly formulovány tak, aby nezasahovaly do důstojnosti respondentů a neohrožovaly je. Účast na výzkumu byla zcela dobrovolná, stejně jako zodpovězení většiny otázek. Respondenti měli možnost odmítnout účast na výzkumu nebo vynechat některé otázky, pokud si přáli.

7.1 Výsledky dotazníkového šetření

7.1.1 Popis složení výzkumného souboru

V Jihočeském kraji bylo do výzkumu zapojeno více středoškolských zařízení, tzn. od každého typu školy (střední odborné učiliště, střední škola s povinnou maturitní zkouškou, víceleté gymnázium) minimálně 1 zástupce a vzhledem k způsobu oslovení respondentů, mohl dotazník vyplnit kdokoli z řad studentů oslovených škol. Tímto zapojením byl zajištěn rozmanitý a rozsáhlý vzorek studentů, což umožnilo komplexní a reprezentativní analýzu zkoumaného fenoménu. "

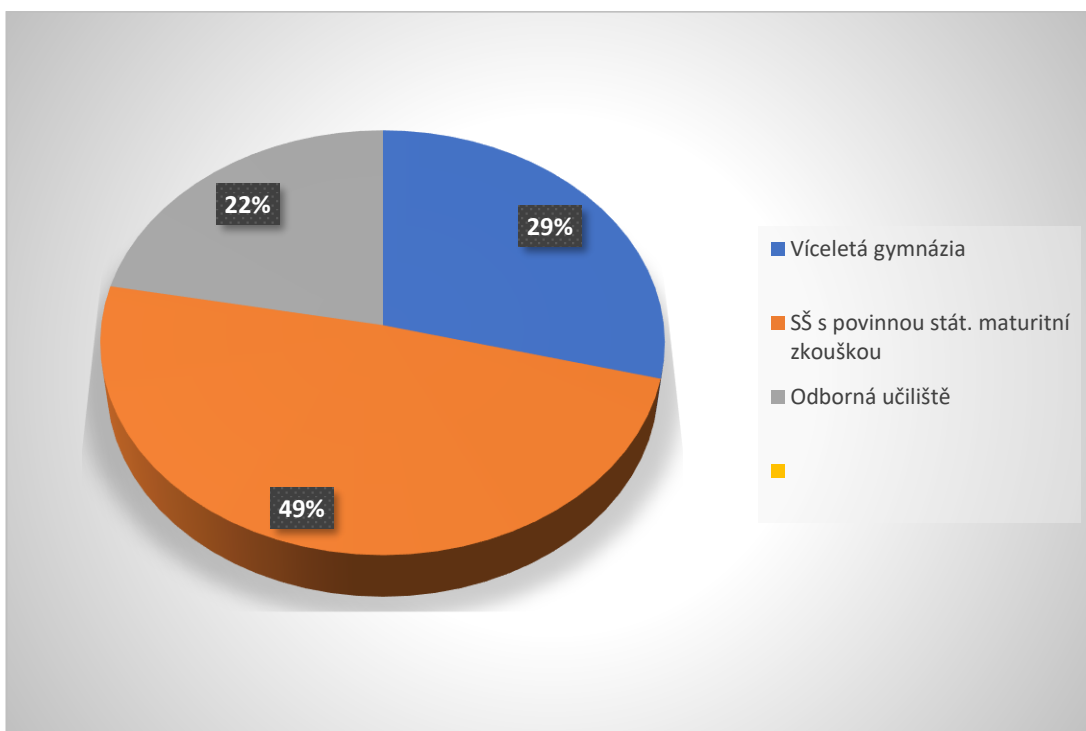
V rámci výzkumu, který se konal v Jihočeském kraji, byla do studie zapojena řada středoškolských zařízení. Účelem tohoto rozsáhlého zapojení bylo získat co nejširší a nejreprezentativnější vzorek studentů, který by odrazil skutečnou diverzitu středoškolské populace v daném kraji.

Pro dosažení tohoto cíle bylo zvoleno zastoupení všech hlavních typů středních škol, které jsou v kraji zastoupeny. Tímto způsobem byl do výzkumu zahrnut alespoň jeden zástupce z každého typu školy: střední odborné učiliště, střední škola s povinnou maturitní zkouškou a víceleté gymnázium. To znamená, že výzkumný soubor zahrnoval studenty, kteří jsou ve svých studijních cílech a aspiracích rozmanití.

Toto rozdělení bylo zvoleno, aby byl zajištěn co největší rozsah a reprezentativita výzkumného souboru. To umožnilo nejen porovnání mezi různými typy škol a studijními programy, ale také poskytlo možnost získat podrobnější pohled na to, jak se různé skupiny studentů liší v závislosti na typech škol, které navštěvují.

Pro přehlednost autor přikládá graf, který znázorňuje složení respondentů dle středoškolského zařízení.

Graf 1: Rozložení respondentů středoškolských zařízení zapojených do výzkumu

Zdroj: vlastní zpracování

Z prvního grafu a zároveň první otázky je patrné, že největší zastoupení respondentů je na středních školách s povinnou státní maturitní zkouškou. Zároveň z grafu vyplývá, že se do výzkumu zapojili taktéž studenti gymnázií a odborných učilišť.

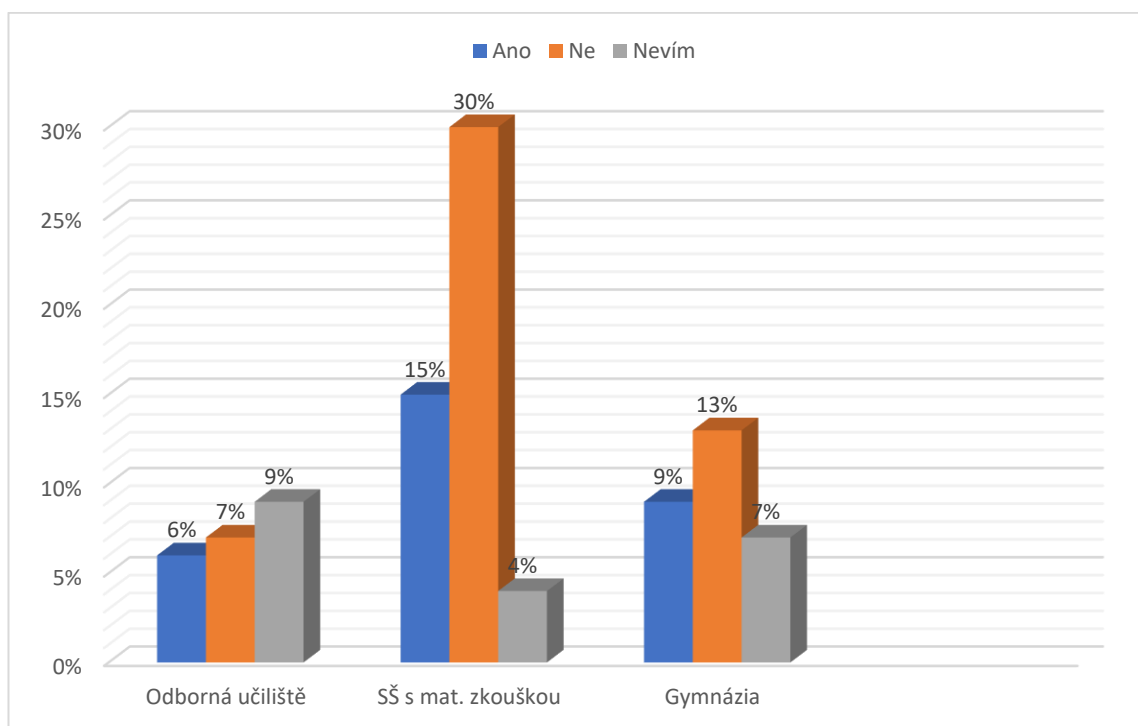
Otázka č. 2: Uveďte své pohlaví

Druhá otázka směřovala na pohlaví respondentů. Z celkového počtu 100 respondentů se na dotazníku podílelo 56 žen, 42 mužů a 2 osoby které se genderově neidentifikovaly.

Otázka č. 3: Máte vědomosti o aktuálních teroristických hrozbách v České republice?

V třetí otázce autor zjišťoval, zda mají respondenti **vědomí o aktuálních teroristických hrozbách v ČR**. Ze 100 dotazovaných osob, 50 % nemá žádné vědomí o aktuálních teroristických hrozbách na našem území, 30 % si je vědoma aktuálních hrozeb a 20 % respondentů uvedlo, že o žádných hrozbách neví.

Graf 2: Vědomí o aktuálních teroristických hrozbách v ČR na různých typech středoškolských zařízení.

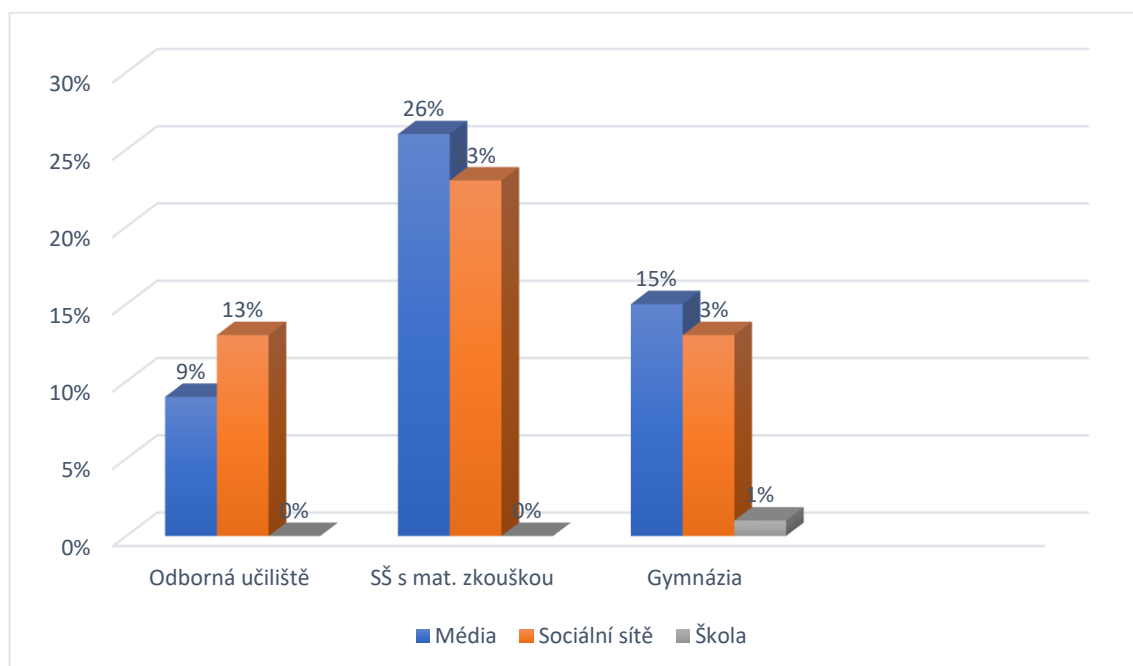

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 4: Jakým způsobem jste se dozvěděli o posledních teroristických útocích?

U čtvrté otázky, která zjišťovala, jakým způsobem se studenti v minulosti dozvěděli o teroristických útocích, odpovědělo 50 % respondentů, že se tuto informaci dozvěděli skrze média, 49 % respondentů skrze sociální sítě a 1 % se tuto skutečnost dozvědělo ve škole.

Graf 3: Jakým způsobem se studenti z různých typů středoškolských zařízení dozvěděli o posledních teroristických útocích

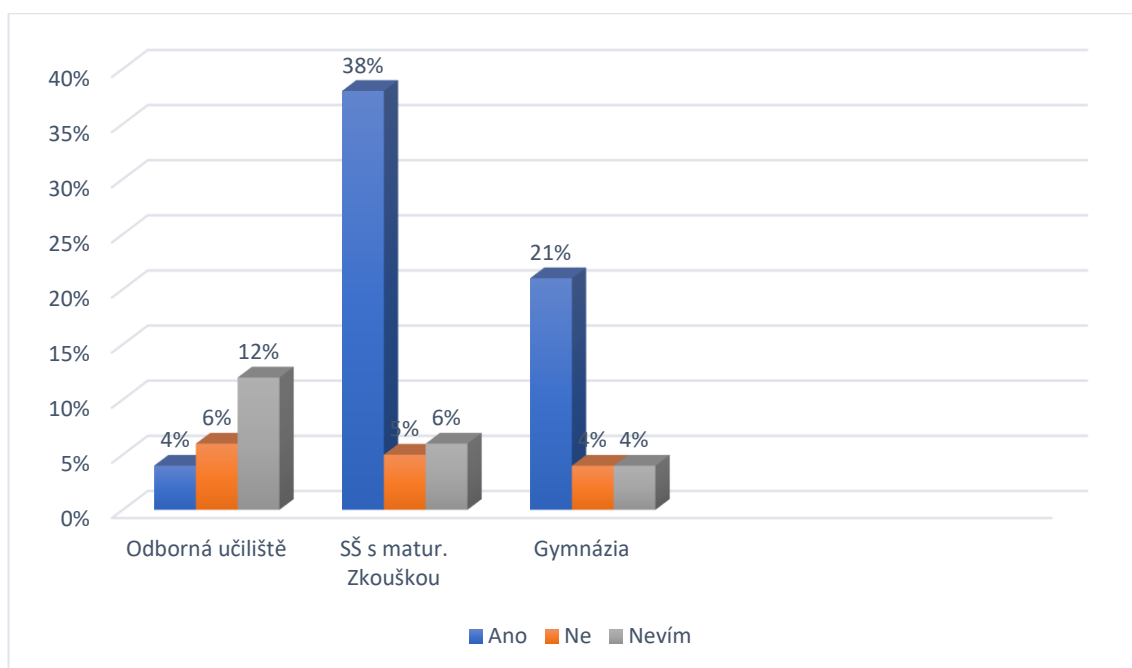

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 5: Zajímá vás téma terorismu?

Otázka číslo pět se ptala respondentů na jejich vztah k dané problematice. 63% respondentů zadalo, že se o téma terorismu zajímá. Druhou nejpočetnější odpověď zaškrtnulo 22% dotazovaných osob, kteří nevědí, jaký mají k terorismu vztah. A nakonec poslední skupina 15% respondentů, kteří nemají zájem o téma terorismu.

Graf 4: Zájem o téma terorismu mezi středoškolskými zařízeními.

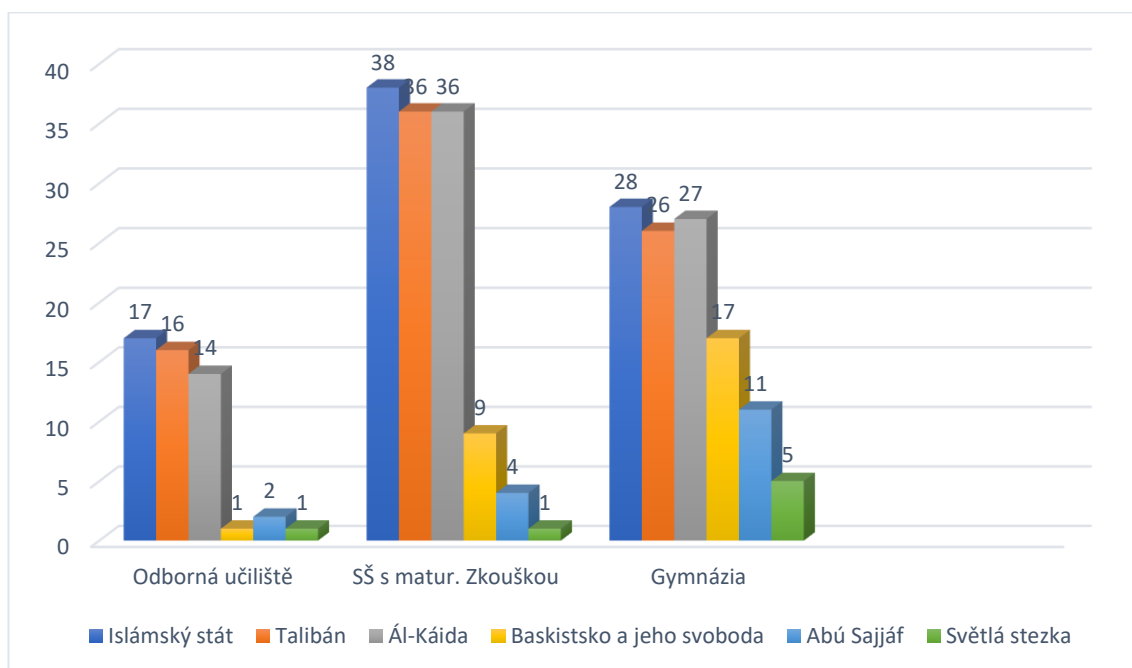

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 6: Které z uvedených teroristických skupin znáte?

V šesté otázce se autor ptal respondentů na to, jaké z uvedených teroristických skupin znají nebo o kterých mají alespoň nějaké povědomí. Na výběr měli z ETA – Baskicko a jeho svoboda, ASG – Abú Sajjáf, Talibánu, Světlé stezky, Ál-Káidy a ISIS – Islámského státu. V této otázce bylo možné zaškrtnout více odpovědí. Nejvíce celkových odpovědí nasbíral ISIS – Islámský stát s 83 odpověďmi (29%), Talibán se 78 odpověďmi (27%) a na pomyslném třetím místě Ál-Káida se 77 odpověďmi (27%). Mezi těmito jmenovanými skupinami a zbylými třemi byl markantní rozdíl v povědomí respondentů. ETA – Baskicko a jeho svoboda nasbírala 27 odpovědí (9%), ASG – Abú Sajjáf 17 (6%) a Světlá stezka pouhých 7 (2%) z celkového počtu 100 respondentů.

Graf 5: Podvědomí o teroristických skupinách mezi různými typy středoškolských zařízení.

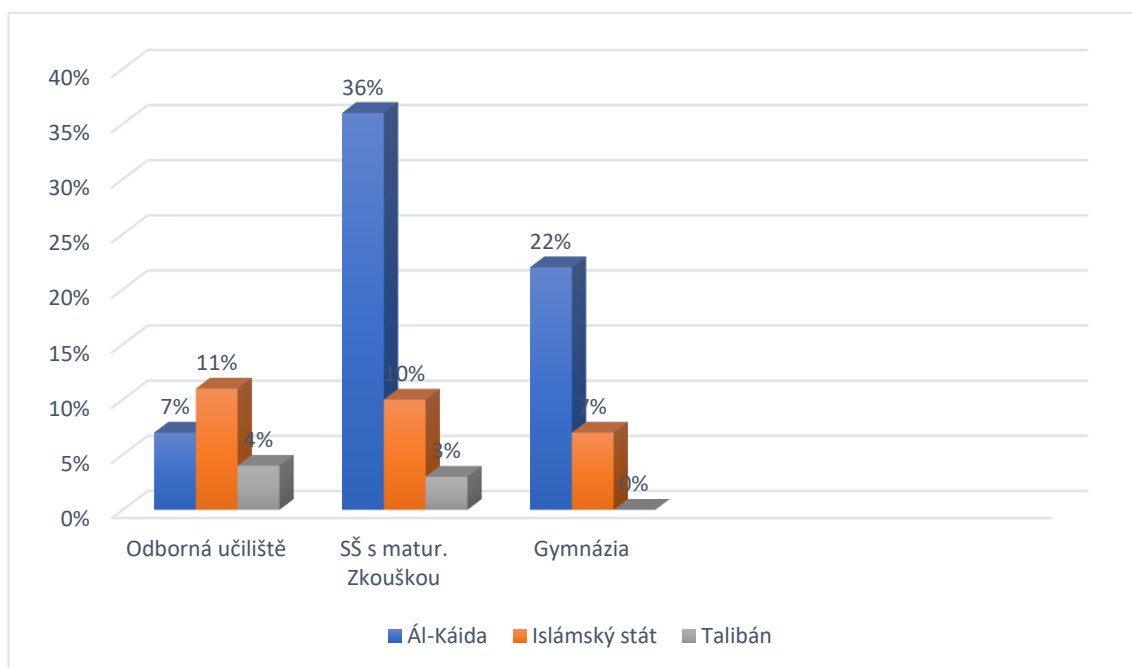

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 7: Která z uvedených teroristických skupin stála za útoky 11. září 2001?

Otázka č. 7 směřovala na povědomí respondentů o tom, jaká z teroristických skupin stála za útoky 11. září 2001. Na výběr měli ze tří, dle autora globálně nejznámějších teroristických skupin, a to ISIS – Islámský stát, Talibán a Al-Káida. Pro **Islámský stát** hlasovalo 28% respondentů, pro **Talibán** 7% respondentů a pro **Al-Káidu** 65% respondentů. Za zmínku stojí, že pro správnou odpověď, tudíž pro Al-Káidu hlasovalo z 65 respondentů 34 žen oproti 29 mužům.

Graf 6: Povědomí o útocích 11. září 2001 na různých typech středních škol.

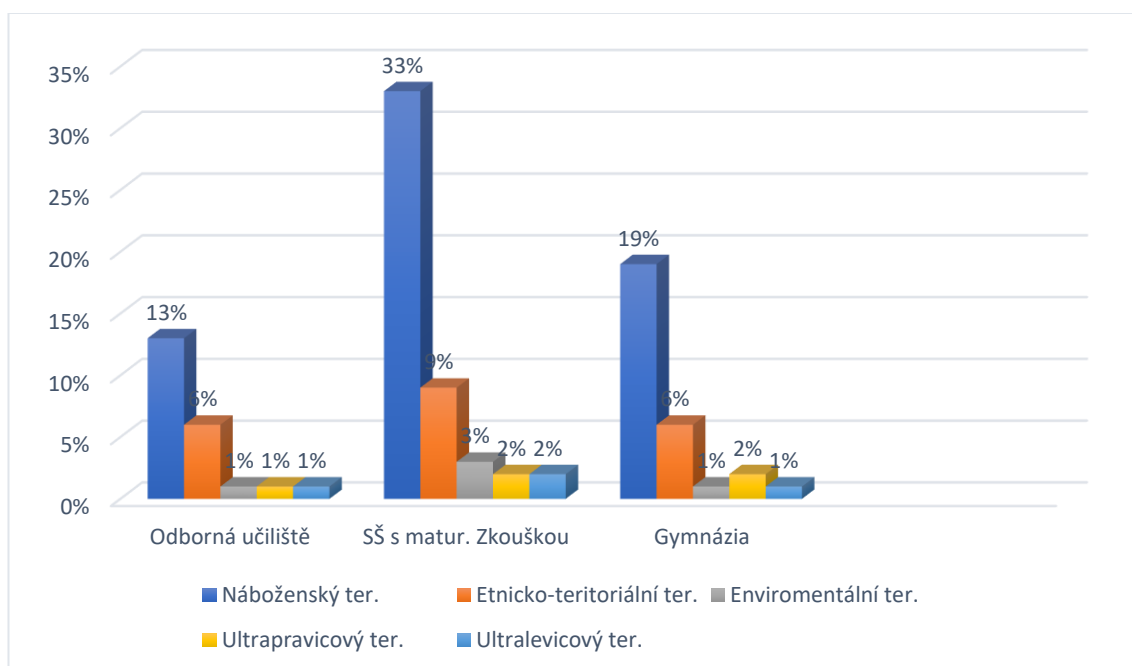

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 8: Který terorismus z hlediska typologie nebo také motivace je podle vás nejčastější?

Otázka č.8 se zaměřovala na informaci, jaký z typů terorismu je podle respondentů nejčastější. Nejčastější odpovědí se stal náboženský terorismus s 65% hlasů, druhý se umístil etnicko-teritoriální s 21% hlasů, dále se shodným počtem 5% hlasů enviromentální s ultrapravicovým a na posledním místě se 4% hlasů ultralevicový terorismus.

Graf 7: Nejčastější typy terorismu z hlediska motivace dle studentů různých typů středních škol.

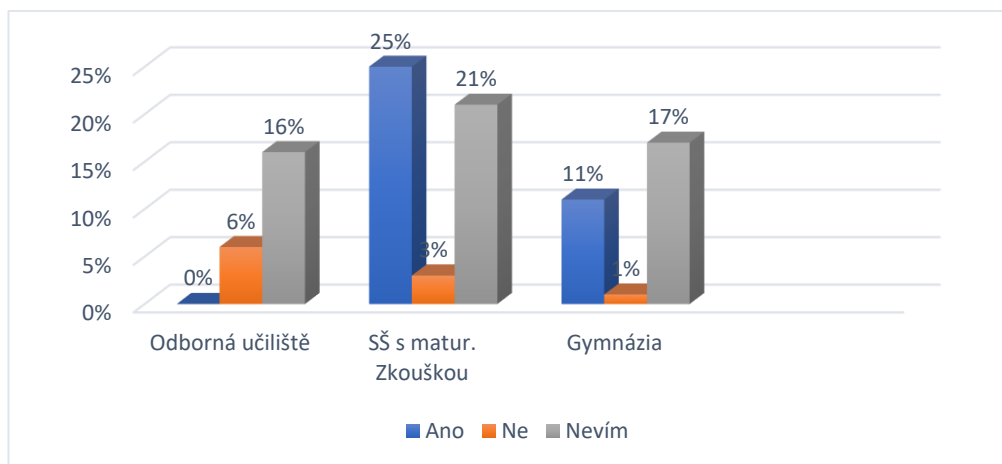

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 9: Má škola, kterou studujete plán, jak postupovat v případě teroristického útoku?

Tato otázka se dotazovala respondentů, zda škola, kterou studují má určitý plán, jak v případě teroristického útoku postupovat. 54% respondentů udalo, že o tomto plánu nevědí. Dalších 36% respondentů odpovědělo že jsou si tohoto plánu vědomí a 10% respondentů odpovědělo ne, tudíž jejich škola žádný plán nemá.

Graf 8: Plán postupu v případě teroristického útoku na různých typech středních škol.

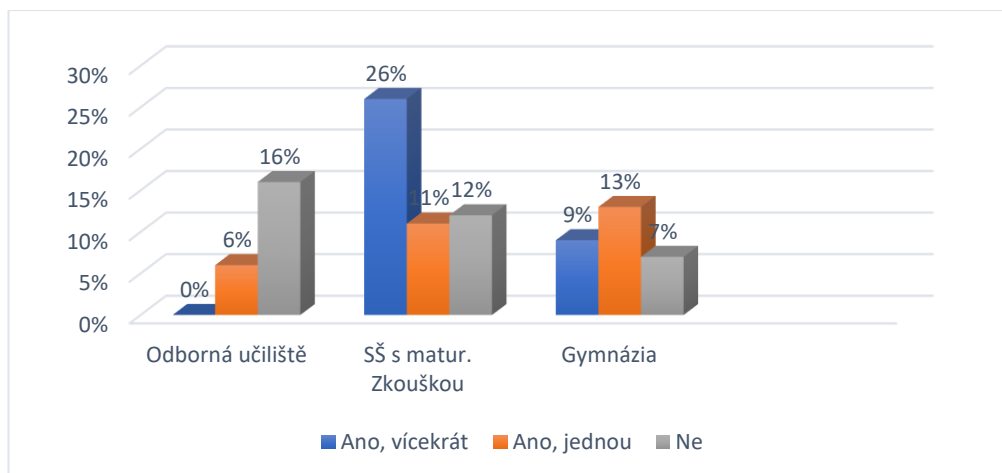

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 10: Měli jste v minulosti ve škole nějakou výuku týkající se terorismu?

Z desáté otázky vyplívá, že 35% respondentů nikdy nemělo žádnou výuku spojenou s terorismem, stejný počet 35% respondentů udává, že tuto výuku měli více než jednou a 30% respondentů udalo, že tuto výuku měli jednou.

Graf 9: Výuka týkající se terorismu na různých typech středních škol.

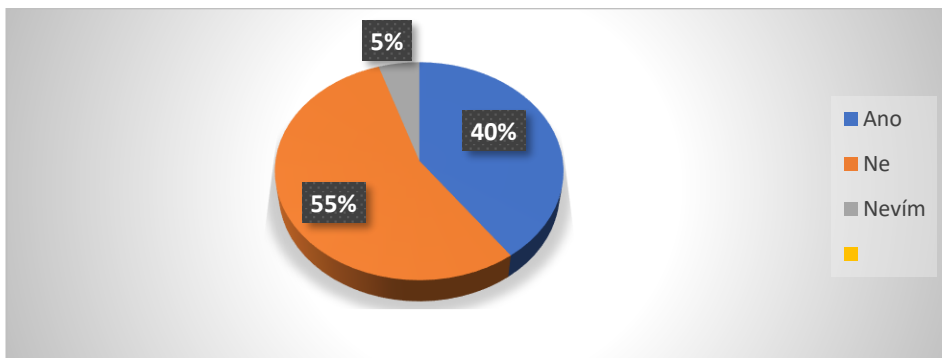

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 11: Sledujete sociální sítě, na kterých se mohou šířit extremistické názory a propagace terorismu? (TikTok, Telegram, atd..)

Jedenáctá otázka se zaměřovala na přístup respondentů k sociálním sítím, především k těm, na kterých se můžou šířit různé extremistické názory. Z celkových 100% respondentů, 55% z nich odpovědělo, že tyto sítě nesleduje. Dalších 40% respondentů odpovědělo, že tyto sítě sledují a posledních 5% respondentů odpovědělo že neví.

Graf 10: Sledovanost sociálních sítí, skrz které se mohou šířit extrémistické názory.

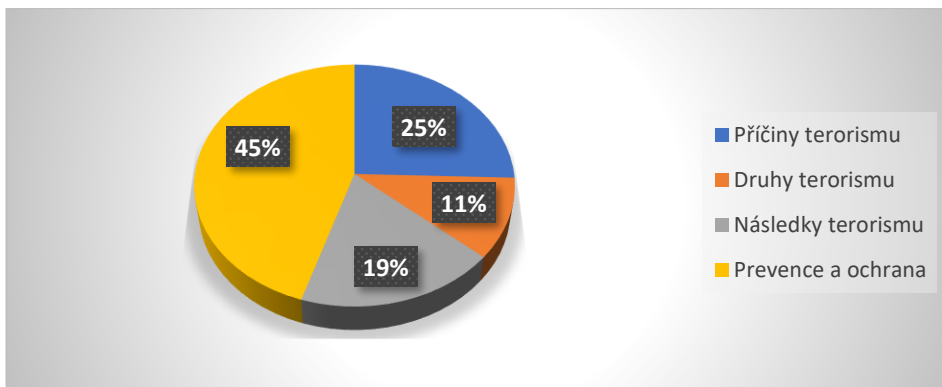

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 12: Jaké informace o terorismu by podle vás měly být zahrnuty do výuky ve školách?

V této otázce bylo opět možné zaškrtnout více odpovědí. Nejčastější odpovědi byly informace o **prevenci a ochraně** s 92 (45%) hlasy. Na druhém místě byly informace o **příčinách terorismu** s 52 (25%) hlasy. Třetí místo obsadily **následky terorismu** s 38 (19%) hlasy a na poslední místo s 22 (11%) hlasy respondenti usadili informace o **druzích terorismu**.

Graf 11: Jaké informace by podle studentů měli být zahrnuty do výuky.

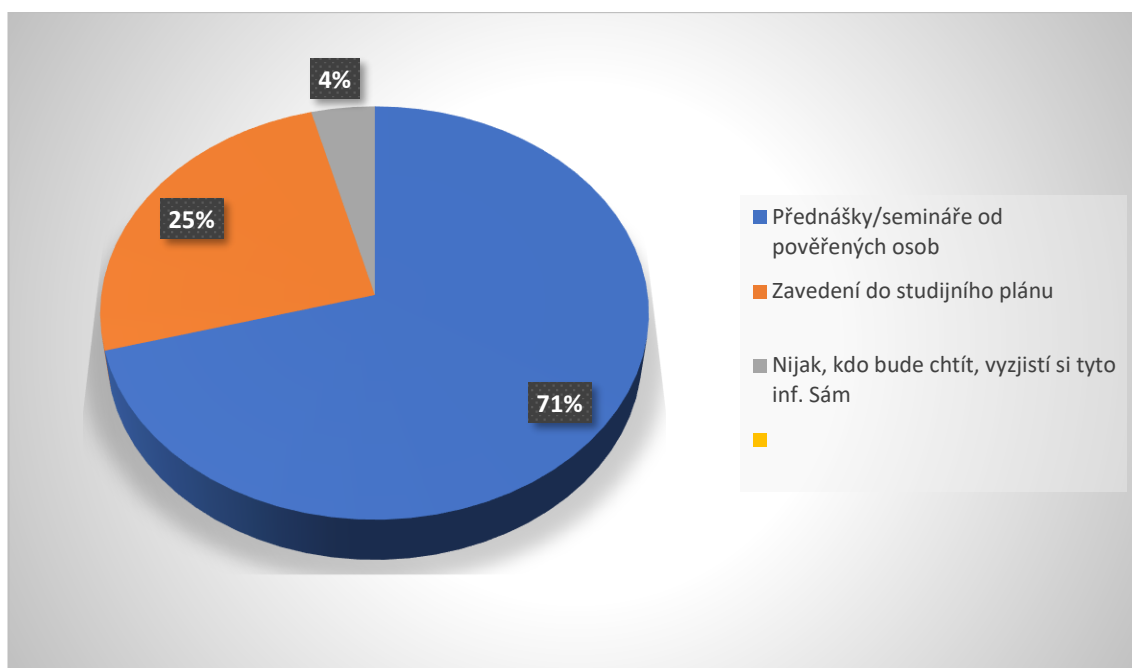

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 13: Jakým způsobem by měly být studenti informováni o možných teroristických hrozbách?

U této otázky měli respondenti opět možnost zaškrtnout více odpovědí. Na první místo umístili **přednášky/semináře od pověřených osob** s 87 (71%) hlasy. Druhé místo zaujmul názor, že by tyto **informace měly být zahrnuty do studijního plánu** s 31 (25%) hlasy a na posledním místě s 5 (4%) hlasy skončil názor, že by tyto **informace zahrnuty být neměly** a každý si je v případě zájmu vyhledá sám.

Graf 12: Způsob informování studentů o možných teroristických útocích.

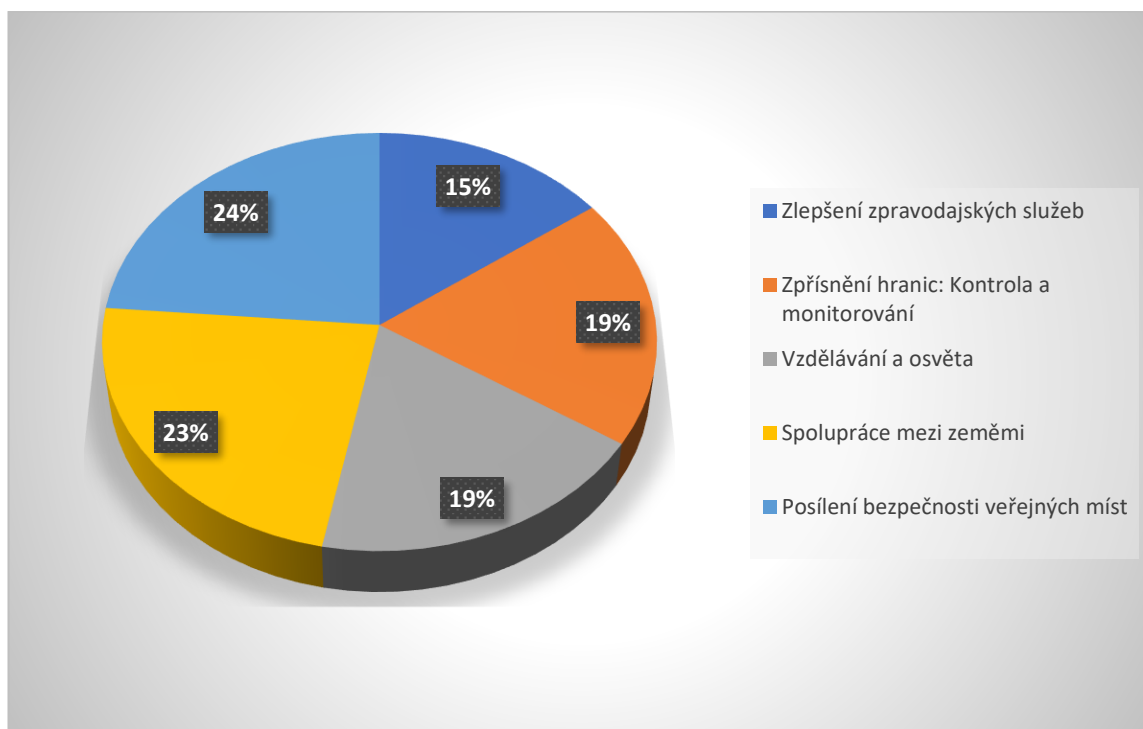

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 14: Co by podle vás mohlo být nejvíce účinné při prevenci teroristických útoků?

V této otázce měli respondenti na výběr opět z více odpovědí a zároveň bylo možno zaškrtnout více možností. Na prvním místě se umístilo **posílení bezpečnosti veřejných míst** s 54 (24%) hlasy. Na druhém místě s 53 (23%) hlasy **spolupráce mezi státy**. Mezi další podstatné aspekty uvedli respondenti **zpřísnění hraničních kontrol a monitorování** s 44 (19%) hlasy. Předposlední místo zaujala odpověď **vzdělávání a osvěta** s 43 (19%) hlasy. Poslední místo nakonec obsadila odpověď **zlepšení zpravodajských služeb** s 34 (15%) hlasy.

Graf 13: Prevence před teroristickými útoky.

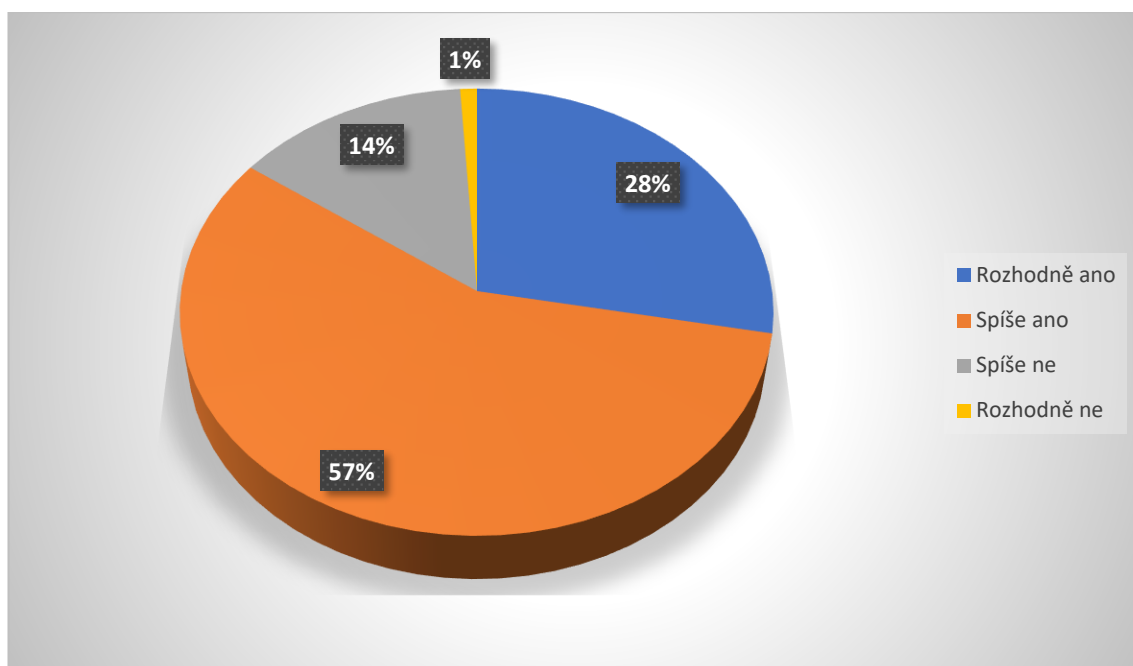

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č.15: Myslíte si, že by se ve školách mělo věnovat více pozornosti tématu terorismu?

V této otázce se autor dotazoval respondentů, zda by se dle jejich úsudku mělo na jejich školách věnovat více pozornosti tématu terorismu. 57% respondentů hlasovalo pro **spíše ano**. Na druhé příčce se umístila odpověď **rozhodně ano** s 28% hlasy. Další možností bylo **spíše ne** se 14% hlasy a poslední možnost s 1% hlasů byl pro **rozhodně ne**.

Graf 14: Věnování pozornosti tématu terorismu dle respondentů.

Zdroj: vlastní zpracování

8 Diskuze

V rámci této bakalářské práce se autor zaměřil na informovanost středoškolských studentů o terorismu. V teoretické části se věnoval obecnému kontextu terorismu, jeho historii a nejznámějším teroristickým skupinám a jejich útokům. Dále se autor zabýval tím, jak těmto útokům předcházet a také situací terorismu v České republice. V neposlední řadě byla probrána výuka na středoškolských zařízeních v souvislosti s touto problematikou.

V praktické části bylo za cíl zjistit, zdali jsou respondenti dostatečně informováni ve zkoumané problematice. Zjišťovaly se jejich vědomosti o určitých teroristických skupinách, případně jejich útocích. V rámci výzkumu bylo také zjišťováno, jaký je přístup středoškolských zařízení, které studenti navštěvují k této problematice a v neposlední řadě postoj samotných studentů vůči osvětě o tomto fenoménu.

Prvním vedlejším cílem bylo v tomto kontextu zjistit, jaká je informovanost o aktuálních hrozbách a zájem studentů k této problematice. Po analýze dat bylo zjištěno, že o aktuálních hrozbách nemá vůbec žádné vědomí nebo o nich neví 70% respondentů. Dále bylo zjišťováno, jakým způsobem se studenti dozvěděli o posledních teroristických útocích. Bylo zjištěno, že 50% respondentů tuto informaci zjistili skrze média, kdy pro studenty gymnázií a studenty středních škol s maturitní zkouškou to byl primární nosič této informace. Dalších 49% respondentů se tuto informaci dozvěděli skrze sociální sítě, což byl primární způsob příjmu informací pro studenty středních odborných učilišť. Posledním bodem v tomto prvotním vedlejším cíli byl zájem studentů o téma terorismu. Z dat vyplývá, že se o toto téma zajímají hlavně studenti gymnázií (21%) a středních škol s maturitní zkouškou (38%). Studenti středních odborných učilišť toto téma neshledávají zajímavým a zájem o něj má pouze 4% studentů.

Druhým vedlejším výzkumným cílem bylo zjistit obecné znalosti studentů o teroristických skupinách. K realizaci tohoto cíle posloužily 2 otázky. V první otázce měli studenti na výběr z 5 teroristických skupin (ETA – Baskicko a jeho svoboda, ASG – Abú Sajjáf, Talibán, Světlá stezka, Ál-Káida a ISIS – Islámský stát) a měli určit, jaké z těchto skupin znají. Zde nebyl rozdíl v informovanosti mezi školami nijak znatelný, 83% respondentů znalo skupiny ISIS, Talibán a Ál-Káida, jediný rozdíl byl u studentů gymnázií, kteří na rozdíl od dalších 2 skupin studentů předvedli větší znalosti ve zbylých teroristických skupinách. Druhá otázka směřovala na informovanost studentů o útocích 11. září 2001, respektive která teroristická skupina za těmito útoky stála. Zde už byl rozdíl

ve správnosti odpovědí markantnější. Z celkových 65 správných odpovědí patřilo 36 studentům středních škol s maturitní zkouškou a 22 studentům gymnázií. Pouhých 7 studentů středních odborných učilišť z 22 odpovědělo správně.

Třetím vedlejším výzkumným cílem bylo zjistit, jaký je přístup studentů k tomu, jakým způsobem je problematika terorismu řešena na jejich školách. K realizaci tohoto cíle posloužily 2 otázky. První otázka se dotazovala studentů, zda má škola, kterou studují plán, jak postupovat v případě teroristického útoku. Obecně se dá říct, že informovanost studentů o těchto plánech je malá. 64% respondentů udalo, že o těchto plánech nevědí nebo že tyto plány jejich škola nemá. Nejlépe si zde vedli studenti středních škol s maturitní zkouškou, z nichž 25% o těchto plánech ví. Naopak v případě středních odborných učilišť je tato informovanost nulová. Druhá otázka, která sloužila k realizaci tohoto cíle, se respondentů dotazovala, jestli měli ve škole v minulosti nějakou výuku týkající se terorismu. Zde si střední odborná učiliště vedla opět nejhůře, kde 16 respondentů z celkových 22 uvedlo, že nikdy neměli žádnou výuku o tomto tématu. Z dat vyplívá, že nejlépe informovaní jsou studenti středních škol s maturitní zkouškou, kde 26 z 49 respondentů mělo tuto výuku vícekrát než jednou, oproti studentům gymnázií, u kterých pro tuto možnost hlasovalo pouhých 9 respondentů z 29.

Obecně z výzkumu vyplynulo, že celková informovanost studentů sice není malá, v případě gymnázií a středních škol s maturitní zkouškou šlo o dosti podobné výsledky, ale výsledky studentů středních odborných učilišť už byly podstatně horší, a i jejich přístup k dané problematice je slabší. Je třeba zmínit, že v rámci rámcových vzdělávacích programů by tuto výuku měli střední odborná učiliště mít zahrnutou stejně jako gymnázia, či střední školy s maturitní zkouškou. Za zmínku taktéž stojí, že za dobrými výsledky středních škol s maturitní zkouškou dle autora stojí velký počet vyplněných dotazníků ze střeňích škol s bezpečnostním zaměřením.

V souvislosti s těmito zjištěními lze navrhnout, aby se kladl větší důraz na informovanost a výuku v případě studentů středních odborných učilišť, ačkoli to je otázka spíše pro MŠMT. Jako další možnost, jak zvýšit míru informovanosti lze doporučit celospolečensky cílenou reklamu na sociálních sítích, zejména na Facebooku, Instagramu a Tik Toku, která by v případě studentů středních škol měla dozajista velký účinek. Vzhledem k 4. otázce dotazníku lze říct, že se respondenti z 99% dozívádají o těchto skutečnostech právě skrze sociální sítě a média. Další možností by bylo zavést povinné přednášky na školách od pověřených osob, které k tomuto tématu mají co říct a z pohledu

autora by toto bylo pro studenty více přínosné a zajímavé než klasická výuka v běžných vyučovacích hodinách.

Závěr

V práci jsou popsány poznatky o terorismu, jeho ideologie a metody. Zároveň jsou zde popsány jedny ze světově nejznámějších teroristických skupin a jejich nejznámější útoky. V práci je také popsán postoj České republiky k terorismu a jsou zde popsány nástroje určené k boji s terorismem.

Primárním cílem této práce je zjistit úroveň informovanosti o terorismu ve vybraných středních školách v Jihočeském kraji. Tento cíl byl naplněn v praktické části této práce, díky výzkumnému šetření. Během vypracování teoretické části práce byl taktéž naplněn vedlejší cíl, což bylo vymezení základních pojmů terorismu. V práci zároveň popisují důležité historické události, které jsou spojené s touto problematikou.

Důležitou součástí práce je výzkumné šetření, orientované na zjištění informovanosti a také postoje středoškolských studentů na problematiku terorismu. V následujících bodech jsou shrnuta klíčová zjištění:

- Celkem 35% respondentů nedokázalo správně odpovědět na otázku, která z teroristických skupin stála za útoky 11. září 2001.
- Pouhých 36% respondentů si je vědomo plánu školy, jak postupovat v případě teroristického útoku.
- Celkem 96% respondentů hlasovalo pro to, aby byli informováni o možných teroristických hrozbách (buďto zavedením do studijního plánu nebo přednáškami pověřených osob).
- Celkem 85% respondentů hlasovalo pro to, aby se ve školách věnovalo více pozornosti tématu terorismu.

Z těchto nejpodstatnějších závěrů lze vyvodit zejména skutečnost, že studenti středních škol v Jihočeském kraji nejsou o problematice terorismu a bezpečnosti dostatečně informováni. Práce je přínosná v tom smyslu, že školy následně mohou počínání s touto problematikou zlepšit ve smyslu předávání těchto informací studentům. V tomto kontextu bylo v diskusi výzkumného šetření taktéž navrženo, aby byly realizovány celospolečensky cílené informační kampaně. Čtenář by si po přečtení práce měl uvědomit, že hrozbu terorismu v České republice nesmíme brát jako problém, který se nás netýká, ale že bychom mu měli věnovat více pozornosti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. 1. vyd. Praha: Academica, 2009. 321 s. ISBN 978-80-200-1724-6.
2. SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014. *Žurnalistika a komunikace*. 544 s. ISBN 978-80-247-3568-9.
3. MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 476. ISBN 80-903333-8-9.
4. SAUL, Ben. *Defining terrorism in international law*. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 01-995-3547-7. s. 12
5. DANEŠ, Luděk. *Bioterorismus*. V Praze: Karolinum, 2003, 100 s. ISBN 80-246-0693-3.
6. KROUPA, Miroslav, ŘÍHA, Milan. *Ochrana obyvatelstva*. Praha: Armex Publishing s. r. o., 2006. 100 s. ISBN 80-86795-33-0.
7. BRZYBOHATÝ, Marian a kolektiv. *Terorismus a my*. Praha 4: Computer Press, 2001. 216 s. ISBN 80-7226-584-9.
8. BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7.
9. MIKA, Otakar J. a Milan ŘÍHA. *Ochrana obyvatelstva před následky použití zbraní hromadného ničení*. Praha: Námořní akademie České republiky, 2011, 148 s. ISBN 978-80-87103-31-9.
10. Kroupa, Miroslav a Milan, Říha. *Integrovaný záchranný systém*. Praha: Armex Publishing, 2005, s. 111. ISBN 80-867-9514-4.
11. *Světový terorismus: encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 2001. s. 536 ISBN 80-7237-340-4.
12. SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. *Sociologické aktuality*. s. 345 ISBN 978-80-7419-038-4.
13. BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. *Edice XX. Století*. 184 s. ISBN 80-85928-45-0.
14. ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Přeložil Petr DVOŘÁČEK. V Praze: Ikar, 2003. 272 s. ISBN 80-249-0162-5.
15. GRAY, John. *Al Kajda a co to znamená být moderní*. Přeložila Milena TURNER. Praha: Mladá fronta, 2005. 134 s. ISBN 80-204-1270-0.

16. CARR, Caleb. *Dějiny terorismu: dějiny války proti civilistům: [od starověku po současnost]*. Praha: Práh, 2002. 183 s. ISBN 80-7252-063-6.

Elektronické zdroje

1. POLICIE: Terorismus. Policie ČR [online]. 2010 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kopie-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
2. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>.
3. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
4. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor bezpečnostní politiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=cHJuPTE%3d>
5. FOLTIN Pavel, ŘEHÁK David. Historický vývoj terorismu. Obrana a strategie [online] 2006 [cit. 2023-01-15]. ISSN 1802-7199. DOI: 10.3849/1802-7199. Dostupné z: <https://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2006/1-2006/historicky-vyvoj-terorismu.html>
6. ESP – ETA: Teroristické skupiny. Valka.cz | Homepage [online]. Copyright © ISSN 1803-4306 [cit. 24.05.2023]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/ESP-ETA-t83102>
7. Přes 820 mrtvých, 59 let existence. Baskická separatistická organizace ETA ohlásila svůj konec | iRozhlas-spolehlivé zprávy. iRozhlas – spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 24.05.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/eta-baskicko-a-jeho-svoboda-rozpusteni_1805021607_pj
8. ŠEDIVÝ, Jiří, *Nové paradigma terorismu. Mezinárodní politika*. [Online]. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003, 40 s. [cit. 2023-01-15]. ISSN 0543-7962. s. 4-7. Dostupné z: <https://www.dokumenty-iir.cz/MP/MPArchive/2003/MP012003.pdf>
9. Bezchlebová, Maria, *Specifika středního odborného vzdělávání v kurikulární reformě* Národní ústav odborného vzdělávání [Online] 2010 [cit. 14.06.2023] Dostupné z: [NHSpecifikastrednihoodbornehovzdelavaniukurikularnireforme](https://www.nhv.cz/Specifikastrednihoodbornehovzdelavaniukurikularnireforme)
10. Terorismus. Valka.cz | Homepage [online]. Copyright © ISSN 1803-4306 [cit. 24.05.2023]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/343-Terorismus>

11. Tálíbán – Novinky. [online]. Copyright © 2003 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/tag/taliban-38200>
12. Atentátník se odpálil na ceremonii v Kábulu, nejméně 50 mrtvých | EuroZprávy.cz. Zprávy – Zpravodajství z domova i ze světa | EuroZprávy.cz - důvěryhodné a ověřené [online]. Copyright © 2009 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/amerika/240882-atentatnik-se-odpalil-na-ceremonii-v-kabulu-nejmene-50-mrtvych>
13. Tálíbán přepadl vojenskou základnu v Afghánistánu, přes 120 mrtvých | EuroZprávy.cz. Zprávy – Zpravodajství z domova i ze světa | EuroZprávy.cz - důvěryhodné a ověřené [online]. Copyright © 2009 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/asie-a-australie/246627-taliban-prepadl-vojenskou-zakladnu-v-afghanistanu-pres-120-mrtvych>
14. Krvavý útok na mešitu: V afghánském Chóstu zemřelo 26 lidí, desítky dalších zraněny | EuroZprávy.cz. Zprávy – Zpravodajství z domova i ze světa | EuroZprávy.cz - důvěryhodné a ověřené [online]. Copyright © 2009 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/blizky-vychod/241168-krvavy-utok-na-mesitu-v-afghanskem-chostu-zemrelo-26-lidi-desitky-dalsich-zraneny>
15. Šílený maoista terorizoval Peru. Kdo byl Abimael Guzmán? - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranicni/sileny-maoista-terorizoval-peru-kdo-byl-abimael-guzman/r~d49903fa152211eca824ac1f6b220ee8/>
16. Al-Káida – Novinky. [online]. Copyright © 2003 [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/tag/al-kaida-880>
17. Co je islámské právo šaría? - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 25.05.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranicni/islamske-pravo-saria/r~3b5ffa40019a11ec94d2ac1f6b220ee8/>
18. Edu.cz: Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání. [Online] 2022 [cit. 14.06.2023] Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/>.
19. Edu.cz: Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání. [Online] 2022 [cit. 14.06.2023] Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

Seznam zkratek

ASG-Abú Sajjáf

APOD-A podobně

BIS-Bezpečnostní informační služba

ČR-Česká republika

ETA-Baskicko a jeho svoboda

EU-Evropská unie

IS-Islámský stát

MŠMT-Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

USA-Spojené státy americké

TZV-Tak zvaně

Seznam tabulek a grafů

Graf 1: Rozložení respondentů středoškolských zařízení zapojených do výzkumu	44
Graf 2: Vědomí o aktuálních teroristických. hrozbách v ČR na různých typech středoškolských zařízení.	45
Graf 3: Jakým způsobem se studenti z různých typů středoškolských zařízení dozvídali o posledních teroristických. útocích.....	46
Graf 4: Zájem o téma terorismu mezi středoškolských zařízeními.....	47
Graf 5: Podvědomí o teroristických skupinách mezi různými typy středoškolských zařízení.	48
Graf 6: Povědomí o útocích 11. září 2001 na různých typech středních škol.....	49
Graf 7: Nejčastější typy terorismu z hlediska motivace dle studentů různých typů středních škol.	50
Graf 8: Plán postupu v případě teroristického útoku na různých typech středních škol..	51
Graf 9: Výuka týkající se terorismu na různých typech středních škol.	51
Graf 10: Sledovanost sociálních sítí, skrz které se mohou šířit extrémistické názory.....	52
Graf 11: Jaké informace by podle studentů měli být zahrnuty do výuky.	52
Graf 12: Způsob informování studentů o možných teroristických útocích.....	53
Graf 13: Prevence před teroristickými útoky.	54
Graf 14: Věnování pozornosti tématu terorismu dle respondentů.	55

Seznam příloh

Příloha I. – dotazník Informovanost středoškolských studentů o terorismu

Přílohy

Příloha I.

Dotazník Informovanost středoškolských studentů o terorismu

Dobrý den,

jsem studentem 3. ročníku VŠERS oboru Bezpečnostně právní činnost, a chtěl bych Vás požádat o vyplnění tohoto anonymního dotazníku určeného k mé bakalářské práci.

Dotazník je zaměřen na " Informovanost středoškolských studentů o terorismu v Jihočeském kraji".

Děkuji za Váš čas.

- 1. Jaký typ středoškolského zařízení navštěvujete?**
 - Střední škola s povinnou maturitní zkouškou
 - Střední odborné učiliště
 - Gymnázium
- 2. Pohlaví**
 - Muž
 - Žena
- 3. Máte vědomosti o aktuálních teroristických hrozbách v České republice?**
 - Ano
 - Ne
- 4. Jakým způsobem jste se dozvěděli o posledních teroristických útocích?**
 - Sociální síť
 - Škola
 - Média
- 5. Zajímá vás téma terorismu?**
 - Ano
 - Ne
- 6. Které z uvedených teroristických skupin znáte?**
 - ETA – Baskicko a jeho svoboda
 - ASG – Abú Sajjáf
 - Talibán
 - Světlá stezka
 - Al-Káida
 - ISIS – Islámský stát
- 7. Která z uvedených teroristických skupin stála za útoky 11. září 2001?**
 - ISIS – Islámský stát
 - Talibán
 - Al-Káida
- 8. Který terorismus z hlediska typologie nebo také motivace je podle vás nejčastější?**
 - Ultralevicový terorismus
 - Ultrapravicový terorismus

- Etnicko-teritoriální terorismus
- Náboženský terorismus
- Enviromentální terorismus

9. Má vaše škola plán, jak by postupovala v případě teroristického útoku?

- Ano
- Ne

10. Měli jste v minulosti ve škole nějakou výuku týkající se terorismu?

- Často (1-2 do roka)
- Ojediněle (1-2 za 4 roky studia)
- Vůbec

11. Sledujete sociální sítě, na kterých se mohou šířit extremistické názory a propagace terorismu?

- Ano (Tiktok, Facebook, Instagram, Telecom)
- Ne
- Nevím

12. Jaké informace o terorismu by podle vás měly být zahrnuty do výuky ve školách?

- Příčiny terorismu
- Druhy terorismu
- Následky terorismu
- Prevence a ochrana

13. Jakým způsobem by měly být studenti informováni o možných teroristických hrozbách?

- Zavedením do studijního plánu
- Přednášky/semináře od pověřených osob
- Nijak, kdo bude chtít, zjistí si to sám

14. Co by podle vás mohlo být nejvíce účinné při prevenci teroristických útoků?

- Zlepšení zpravodajských služeb
- Zpřísnění hranic: kontrola a monitorování
- Vzdělávání a osvěta
- Spolupráce mezi zeměmi
- Posílení bezpečnosti veřejných míst

15. Myslíte si, že by se ve školách měla věnovat více pozornosti tématu terorismu?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne